

Mei-inoar *dien!*

Kadernota 2018

Inleiding

Mei-inoar dien!

Soms zegt één letter meer dan een heel boek. Neem het motto van het coalitieakkoord: Mei-inoar ien! Voeg er één letter aan toe en er klinkt een tevredenstellend verhaal: Mei-inoar dien! En dat verhaal is terecht. De voorliggende kadernota gaat in op de voornemens zoals verwoord in het huidige coalitieakkoord. Het resultaat stemt ons zodanig positief dat we ons die ene letter met een gerust hart durven permitteren: Mei-inoar dien dus.

Sociaal domein

Het blijft niet bij die terugblik. Er zijn nog plannen en mogelijkheden genoeg. Bijvoorbeeld op het gebied van het sociaal domein. Zo krijgen Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), welzijn en jeugdbeleid een extra impuls. Wij zijn van mening dat een investering in onze jeugd zich op termijn uitbetaalt.

Duurzaamheid

Dat geldt ook voor onze leefomgeving. Duurzaamheid blijft een voornaam thema in 2018. Het is dit 'voorkomen' van problemen in plaats van het opruimen van de gevolgen. Een eerlijke en rechtvaardige inrichting van onze mienskip en dat op een inzichtelijke en verantwoorde manier. Dat is het centrale thema van deze kadernota.

Meicirculaire 2017 gemeentefonds

Zoals gebruikelijk is de meest recente meicirculaire in deze kadernota verwerkt. Het accres is ten opzichte van de septembercirculaire 2016 aanmerkelijk gestegen. Dit draagt ertoe bij dat we zowel onze ambities waar kunnen maken als ook de toekomstige begrotingen kunnen sluiten met een positief saldo.

Het accres is daarom als volgt toegenomen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toename accres	€ 193.600	€ 739.200	€ 774.400	€ 721.600	€ 756.800	€ 616.000

OZB

Het college heeft aangegeven de OZB in 2018 te willen verlagen. Het college is hierin geslaagd en verlaagt de OZB met 1,1%.

Precario

Het college heeft de keuze gemaakt om de opbrengsten van de precario van € 460.000 per jaar niet mee te nemen als inkomsten in het structurele meerjarenperspectief. Deze incidentele middelen (op last van het kabinet vervallen deze inkomsten weer na 2021!) kunnen we in de toekomst aanwenden voor incidentele uitgaven.

Financiën op orde

Het financiële overzicht maakt zichtbaar dat tegenover de extra inkomsten ook extra uitgaven staan. Per saldo is er sprake van een verdere verbetering van de financiële positie. Het college kan een solide en degelijke begroting opstellen waarin geen oningevulde taakstellingen of stelposten staan en de risico's op een verantwoorde manier zijn afgedekt. De financiën zijn op orde.

Vorm

Het college heeft gezocht naar het juiste format voor deze kadernota. Vlak na de

verkiezingen van 2014 ontbrak het aan tijd om met een volwaardige kadernota te komen en is er gekozen voor een kader brief. Daarna is er jaarlijks weer een kadernota gemaakt. Met de voorliggende nota denkt het college de juiste balans tussen vorm en inhoud te hebben gevonden om de raad maximaal in de positie te brengen: kaderstellend, richtinggevend en beleidsinitieënd. De kadernota beschrijft per programma het huidige beleid en de voortgang daarvan. Elk programma eindigt met een overzichtelijk financieel kader.

Onze ambtenaren

Tot slot nog een moment terug naar die ene letter die een wereld van verschil lijkt uit te maken. Mei-inoar dien. Het college hecht eraan dat dit mei-inoar niet uitsluitend betrekking heeft op één of meerdere bestuursorganen. Onze ambtelijke medewerkers dienen nadrukkelijk in deze eer te delen. Zonder hun inzet was het onmogelijk om na een uiterst onzekere periode, waarin de veranderingen elkaar in sneltreinvaart opvolgden, te concluderen: wy geane troch en ha it Mei-inoar dien.

Deze laatste kadernota in de huidige bestuursperiode mag dan ook niet het licht zien zonder een welgemeend woord van dank aan alle ambtenaren. We zijn trots op hen!

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
I - Kader	
Financieel overzicht kadernota 2018 - 2021	7
Ontwikkelingen	11
II - Programma's	
1 - Mienskip.....	15
2 - Onderwijs en Jeugdbeleid	19
3 - Preventie en Zorg	21
4 - Werk en Inkomen	25
5 - Leefomgeving	29
6 - Ontwikkeling	33
7 - Veiligheid	37
8 - Dienstverlening	39
9 - Overhead	41
10 - Dekkingsmiddelen	45
Bijlagen	
Coalitieakkoord	49

Financieel overzicht kadernota 2018 - 2021

Saldi na kadernota 2018

Onderstaand overzicht laat de financiële gevolgen van de ontwikkelingen binnen de kadernota voor 2018 en verder zien. De toelichting hierop wordt verder behandeld in het hoofdstuk ontwikkelingen.

Saldi na kadernota 2018 X € 1.000	2018	2019	2020	2021
Saldi na wijziging begroting	-262	-704	-573	-573
Uitzettingen kadernota	-1.122	-1.056	-1.049	-1.015
Besparingen kadernota	108	120	120	119
Dekking binnen het sociaal domein	530	450	450	450
Septembercirculaire 2016	615	896	984	984
Gevolgen meicirculaire 2017	739	774	722	757
Inschatting indexering	-200	-200	-200	-200
Dekking incidentele lasten uit precario inkomsten	97	55	55	22
Stelpost kapitaallasten	100	100	100	100
Ontwikkeling salarissen	-263	-263	-263	-263
Autonome ontwikkelingen	-426	-426	-384	-414
Autonome ontwikkelingen met dekking uit sociaal domein	319	319	320	332
Saldi begroting na mutaties kadernota	235	65	282	299

Begrotingssaldi programmabegroting

Het meerjarenperspectief in de programmabegroting over 2017 liet voor alle jaren een negatief saldo zien.

Begroting X € 1.000	2018	2019	2020	2021
Begroting saldi begroting 2017	-215	-697	-566	-566

Begrotingswijzigingen 2017

De raad heeft besloten de besparing op het accommodatiebeleid deels terug te draaien, wat zorgt voor een uitzetting van de begroting. Daarnaast is er in 2016 een voorziening gevormd voor het achterstallig onderhoud van wegen wat een meerjarige besparing oplevert.

Begrotingswijziging X € 1.000	2018	2019	2020	2021
Begroting 2017 saldi	-215	-697	-566	-566
Begrotingswijzigingen	-47	-7	-7	-7
Saldi na begrotingswijzigingen	-262	-704	-573	-573

Mutaties kadernota 2018

Bij de beschrijving van de programma's zijn de volgende uitzettingen opgenomen. De aangegeven wijzigingen hebben de volgende invloed op de begroting:

Uitzettingen x € 1.000 Programma	2018	2019	2020	2021
1 Mienskip	-52	-60	-53	-53
2 Onderwijs en jeugdbeleid	-88	-112	-112	-112
3 Zorg	-370	-355	-355	-355
4 Werk en inkomen	-160	-95	-95	-95
5 Leefomgeving	-120	-126	-126	-125
6 Ontwikkeling	-134	-92	-92	-59
7 Veiligheid	-5	-5	-5	-5
8 Dienstverlening	-8	-26	-26	-26
Overhead	-127	-127	-127	-127
Dekkingsmiddelen	-58	-58	-58	-58
Totaal	-1.122	-1.056	-1.049	-1.015

In onderstaand overzicht zijn de besparingen weergegeven. In 2018 wordt de dekking het sociaal domein budgettair neutraal begroot. De uitzettingen van programma 3 en 4 komen ten lasten van de uitkering sociaal domein.

Besparing x € 1.000 Programma	2018	2019	2020	2021
1 Mienskip	0	6	6	6
2 Onderwijs en jeugdbeleid				
3 Zorg				
4 Werk en inkomen				
5 Leefomgeving	50	56	56	55
6 Ontwikkeling	50	50	50	50
7 Veiligheid				
8 Dienstverlening	8	8	8	8
Overhead				
Dekkingsmiddelen				
Totaal	108	120	120	119

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de eenmalige uitzettingen die onderdeel zijn van de totale uitzettingen:

Uitzettingen eenmalig X € 1.000 Programma	2018	2019	2020	2021
1 Mienskip				
2 Onderwijs en jeugdbeleid				
3 Zorg				
4 Werk en inkomen				
5 Leefomgeving				
6 Ontwikkeling	-97	-55	-55	-22
7 Veiligheid				
8 Dienstverlening				
Overhead				
Dekkingsmiddelen				
Totaal	-97	-55	-55	-22

De eenmalige uitzettingen worden gedekt uit de precariobelasting.

Reserves (weerstandsvermogen, incidentele lasten)

In de kadernota zijn er geen onttrekkingen uit de algemene reserve ingerekend. In de programmabegroting 2017 zijn er mutaties begroot voor bestemmingsreserves die worden toegevoegd aan de algemene reserve. Deze zijn meegenomen in onderstaand overzicht.

Verloop algemene reserve x € 1.000	2018	2019	2020	2021
Algemene reserve	13.917	17.381	16.897	17.517
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Totaal	18.786	22.250	21.766	22.386

Ontwikkelingen

Nieuwe programma indeling

Met ingang van 2018 krijgen de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen en de werkmaatschappij 8KTD dezelfde opbouw en programma-indeling van de programmabegrotingen. Dit sluit aan bij de opbouw en de hoofdstukindeling van de taakvelden van het BBV. In het kader van de samenwerking komt dit de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en efficiency ten goede. Deze nieuwe indeling is nog niet verwerkt in deze kadernota, maar wordt verder uitgewerkt in de programmabegroting 2018.

Indexering

Achtkarspelen werkt met constante prijzen. Dat betekent dat de berekende indexeringen voor het eerste begrotingsjaar in de daarop volgende begrotingsjaren identiek worden opgenomen. De prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product laat voor 2018 een stijging zien van 0,9%. In de kadernota wordt uitgegaan van een ingeschatte indexering van € 200.000. Voor loonontwikkeling is er een bedrag van € 263.000 opgenomen.

Meicirculaire

Het accres in de meicirculaire 2017 is ten opzichte van de septembercirculaire 2016 over de gehele linie gestegen. Deze hogere accresontwikkeling wordt verklaard door de hogere inflatie die doorwerkt in een hogere loon- en prijsontwikkeling op de rijksbegroting. De inflatie is in de voorjaarsbesluitvorming 2017 met 1% toegenomen.

Naast de nominale ontwikkelingen is het accres gestegen wegens hogere rijksuitgaven voor pensioenpremie ABP, studieleningen en overige uitgaven op de departementen. Deze hogere uitgaven werken door in de normeringssystematiek, het trap op trap af principe.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Uitkeringsfactor mei 2017	1,441	1,502	1,513	1,517	1,512	1,504
Uitkeringsfactor september 2016	1,430	1,460	1,469	1,476	1,469	1,469
Toename uitkeringsfactor	0,011	0,042	0,044	0,041	0,043	0,035
Toename accres	€ 193.600	€ 739.200	€ 774.400	€ 721.600	€ 756.800	€ 616.000

Voor het Sociaal Domein laat onderstaand overzicht de verschillen tussen de meicirculaire van 2016 en 2017 zien. De programmabegroting van 2017 is gebaseerd op de meicirculaire van 2016.

Bedragen in €	2017	2018	2019	2020	2021
SD mei 2017					
jeugd	7.445.207	7.873.049	7.914.002	8.077.525	8.120.369
participatie	5.942.887	5.644.663	5.392.527	5.105.675	5.037.678
WMO	4.255.098	4.412.497	4.362.596	4.381.884	4.374.747
totaal	17.643.192	17.930.209	17.669.125	17.565.084	17.532.794
SD mei 2016					
jeugd	7.374.447	7.659.901	7.700.854	7.810.633	7.854.076
participatie	6.144.085	5.828.670	5.562.509	5.254.676	5.198.296
WMO	4.369.611	4.289.610	4.238.342	4.213.567	4.183.516
totaal	17.888.143	17.778.181	17.501.705	17.278.876	17.235.888
toename/afname	-244.951	152.028	167.420	286.208	296.906

Autonome ontwikkelingen

De hieronder genoemde punten zijn autonome ontwikkelingen welke afkomstig zijn uit de programma's. Deze autonome ontwikkelingen zijn aanpassingen in de begroting waarbij de raad geen rechtstreekse keuzemogelijkheid heeft. Autonome ontwikkelingen uit programma 3 en 4 worden gedekt binnen het sociaal domein.

Veiligheidsregio – gezondheid

Dit betreft een verhoging van de bijdrage aan de veiligheidsregio.

Mobiliteitscentrale

We gaan op een nieuwe manier het vervoer organiseren. De kosten nemen toe door een nieuwe aanbesteding en omdat de kosten van het mobiliteitsbureau nog niet in de begroting zijn opgenomen. We verwachten dat we op de lange termijn meer vervoersstromen kunnen combineren, waarna de kosten afnemen.

Ouderenadviseur

De ouderenadviseur is een cliëntadviseur (met specialistische kennis over ouderen) welke door overdracht en wisselingen per 1 januari 2017 anders is gepositioneerd. Dit in afwachting van de definitieve inrichting van de Jeugd- en Dorpentteams.

Aanbesteding hulpmiddelen

Het contract met de huidige hulpmiddelenleverancier (rolstoelen en scootmobiel) loopt af. Daarom starten we een nieuwe aanbesteding. In de markt liggen op dit terrein de prijzen hoger dan een paar jaar geleden. We verwachten daarom dat de prijzen stijgen.

Integratie gehuisveste vergunningshouders

De ontvangsten zijn programma overstijgend. In 2016 en 2017 ontvangen we incidentele middelen voor onder andere integratie, draagvlak, Wmo, onderwijs en veiligheid. We starten het plan van aanpak voor integratie per 2017 op. Borging vindt plaats in onder andere de nieuwe welzijnsopdracht.

Areaaluitbreiding

Er is sprake van areaaluitbreiding door de aanleg van parkeervoorzieningen en de loopbrug in het stationsgebied Buitenpost, de overname van Vierstromenland in Surhuisterveen en de aanleg en uitbreiding van de groengordel Lutkepost en Munewyk. De onderhoudskosten zijn onder andere voor openbare verlichting, gladheidsbestrijding, bestrating, bankjes, bomen en ander beplanting.

Veiligheidsregio Fryslân veiligheid

Dit betreft een verhoging van de bijdrage aan de veiligheidsregio.

Functionaris gegevensbescherming

Op basis van Europese regelgeving met betrekking tot gegevensbescherming zijn we per 1 mei 2018 wettelijk verplicht een functionaris voor de gegevensbescherming aan te stellen. De taak is structureel. De kosten bedragen € 85.000 per jaar voor 2018 en 2019. Dit bestaat uit inhuurkosten en aanvullende advisering. De kosten worden verdeeld over Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, waardoor de uitzetting voor Achtkarspelen uitkomt op € 42.500 per jaar voor de jaren 2018 en 2019. Tijdens deze periode wordt uitgezocht hoe hier een verdere invulling aan gegeven kan worden.

Bedragen x € 1.000					
Programma	Autonome ontwikkeling	2018	2019	2020	2021
3	Veiligheidsregio - gezondheid	-77	-77	-78	-90
3	Mobiliteitscentrale	-100	-100	-100	-100
3	Ouderenadviseur	-72	-72	-72	-72
3	Aanbesteding hulpmiddelen	-70	-70	-70	-70
4	Integratie gehuisveste vergunninghouders	pm	pm	pm	pm
5	Areaaluitbreiding	-45	-45	-45	-45
7	Veiligheidsregio Fryslân veiligheid	-19	-19	-19	-37
8	Aanstellen van een functionaris voor de gegevensbescherming, die werkt voor de drie organisaties	-43	-43		
	Totaal	-426	-426	-384	-414

Sociaal Domein

In de begroting van de gemeente is een belangrijk deel bestemd voor het sociaal domein. De op 1 januari 2015 gestarte transitie van het domein zorgt voor gewenste en nodige verbetering in de ondersteuning en zorg voor de inwoners die (tijdelijk) niet zelfredzaam zijn. Tegelijkertijd brengt het de nodige onzekerheid en onduidelijkheid met zich mee. De verwachting is dat we eind van dit jaar meer grip op de financiële kant van de transitie hebben. Dit komt deels in de kadernota terug omdat een aantal zaken ten opzichte van 2017 worden "gecorrigeerd" zoals bij programma 3. Op basis van dit toenemende inzicht kunnen we vanaf 2018 gefundeerder meetbare doelen formuleren en daarmee een op ervaring onderbouwde begroting afleveren. Het betekent ook dat we in de uitvoering de daadwerkelijke transformatie verder uit kunnen bouwen. Een veel gebruikte term in dit opzicht is de "doorontwikkeling van het sociaal domein".

Deze kadernota kunnen we nog niet volledig bouwen op deugdelijke en concrete informatie. Dit maakt het formuleren van concreet en gericht beleid weliswaar lastig, maar gelukkig niet onmogelijk. Dit komt met name tot uitdrukking in ons streven om ons (veel) sterker dan in het recente verleden het geval was te concentreren op preventie. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' wordt er in 2018 sterk ingezet op zowel ouderen- als jongerenbeleid. In de dialoog met deze categorieën burgers moeten problemen bij voorkeur worden voorkomen, maar waar dat onmogelijk is moeten ze bespreekbaar worden gemaakt en moeten oplossingsrichtingen worden gedeeld.

Ook bij het onderwijs zien we iets soortgelijks. Achtkarspelen gaat nog meer dan in het verleden investeren in voor- en vroegschoolse educatie (VVE) teneinde al onze jonge inwoners gelijke kansen op goed onderwijs te bieden. Ook is het bijna vanzelfsprekend dat ons minimabeleid (bijvoorbeeld schulddienstverlening) zich maximaal richt op vroegsignalering. En natuurlijk Stichting MOA, Jeugd- en Dorpentteams, allemaal bedoeld om zo dicht mogelijk op de bal te spelen zodat er aan de voorkant kan worden ingegrepen, in plaats van pas in te grijpen wanneer de situatie nagenoeg onhoudbaar is geworden. Voeg daarbij het uitgangspunt dat de transformatie naast een kwalitatieve verbetering ook een rendementsverbetering op moet leveren en het moge duidelijk zijn dat we deze krachtige beleidsintensivering denken te kunnen realiseren zonder een al te dierste uitzetting van middelen. Ook op dit gebied zien we nu al een aantal concrete voorbeelden. Zo levert na 2018 een andere manier van inkopen (niet langer trajecten inkopen, maar resultaten afspreken) een efficiency verbetering op en worden vanaf 2018

al de eerste stappen gezet in het terugdringen van de administratieve werkzaamheden door het versimpelen van procedures en regelgeving.

En de al genoemde Jeugd- en Dorpenteams zullen bij het verstevigen van hun ervaring en bekendheid een wezenlijke bijdrage leveren aan het terugbrengen van duurdere maatwerkregelingen en zwaardere zorg.

Tegelijkertijd dienen we ons bewust te zijn dat de doorontwikkeling van het sociaal domein ook in 2018 nog een extra investering zal vergen. Het gaat om scholing en ondersteuning van de professionals, het bieden van marktconforme arbeidsvoorwaarden aan de professionals in de zorgfuncties en het (tijdelijk) inhuren van specialistische expertise. Het uitgangspunt is dat die extra investeringen binnen het sociaal domein worden opgevangen.

Coalitieakkoord

In deze collegeperiode zijn twee coalitieakkoorden gemaakt, waarbij het huidige coalitieakkoord voortborduurde op het vorige coalitieakkoord. In de bijlage bevindt zich het overzicht van alle voornemens uit de coalitieakkoorden van deze periode. De meeste zaken zijn gerealiseerd of nog in uitvoering.

Precario

Op grond van de Verordening precariobelasting op kabels en leidingen legt de gemeente met ingang van 2014 aanslagen op aan Stedin, Tennet en Liander en met ingang van 2016 aan Vitens. Inmiddels is duidelijk geworden dat de Precariobelasting uiterlijk tot en met 2021 mag worden geheven.

Stedin en Tennet hebben de afgelopen jaren geen bezwaren ingediend en dus kunnen deze inkomsten tot en met 2021 opgenomen worden in de begroting (€ 460.000 per jaar). Afgezien van de dekking van de incidentele lasten, zijn de inkomsten van de precariobelasting nog niet verwerkt in deze kadernota.

Liander en Vitens hebben wel bezwaar aangetekend naar aanleiding van de opgelegde aanslagen. Deze opbrengsten zijn voorzichtigheidshalve in een voorziening gestort. Het betreft € 3.039.000 met betrekking tot de aanslagen Liander en € 109.000 met betrekking tot de aanslag Vitens.

Kapitaallasten

Jaarlijks wordt de staat van investeringen geactualiseerd. Investerings die niet nodig zijn worden uitgesteld. Hierdoor is er een zo zorgvuldig raming van kapitaallasten mogelijk. Toch blijkt dat er jaarlijks een voordeel op kapitaallasten is. Het college stelt daarom voor om op de post kapitaallasten met meer risico te begroten en de kapitaallasten met € 100.000 structureel te verlagen.

1 - Mienskip

Ontwikkelingen/voortgang

Burgerparticipatie

Burgerparticipatie raakt alle programma's. In 2018 verwachten we het programma Burgerparticipatie te hebben vastgesteld. Dan is er een samenhangend kader waarin het voor iedereen helder is wat het nieuwe samenspel tussen inwoners, overheid, ondernemers en andere professionals van ons vraagt. Daarin nemen we ook eventuele ondersteuning van initiatieven van inwoners mee.

In 2017 beproeven we Rjocht van Sprekken in het groenonderhoud. Vanzelfsprekend leidt dat in 2018 en verder tot een aanpak van Rjocht van Sprekken waarbij de gemeente Achtkarspelen heldere kaders heeft ontworpen waarbinnen (groepen van) inwoners delen van gemeentelijke taken over kunnen nemen. Rjocht van Sprekken wordt in 2018 ingebed in het nog te ontwerpen programma Burgerparticipatie.

Cultuur en Frysk

Op het terrein van cultuur en Frysk ontwikkelen we in 2017 nieuw beleid. Voor nieuwe initiatieven op beide beleidsterreinen is vanaf 2018 extra budget nodig. Dit wordt duidelijk bij het vaststellen van de Nota Frysk taalbeleid in 2017 en de Cultuurnota in 2018.

Overheveling onderhoud sportvelden

Nadat in 2016 pilots zijn gedraaid op vier sportcomplexen, is in 2017 nieuw beleid ingezet met betrekking tot het maaien van de sportvelden. Voetbal- en korfbalverenigingen kregen daarbij de mogelijkheid om zelf de sportvelden te maaien. De verenigingen die daarvoor hebben gekozen zijn gaandeweg 2017 overgegaan tot uitvoering. In 2018 gaan deze betreffende verenigingen het hele seizoen maaien.

Nieuw beleid / uitzettingen

Inspecties dorpshuizen en jeugdhonken

In het vastgestelde accommodatiebeleid hebben we alle juridische en economische eigendomssituaties van de accommodaties in Achtkarspelen in beeld gebracht. Een aantal jeugdhonken en dorpshuizen is eigendom van de gemeente. Daarom gaan we deze accommodaties met ingang van 2017 jaarlijks inspecteren door en voor rekening van de gemeente. De jaarlijkse inspectiekosten bedragen ongeveer € 8.000.

Inspecties sportvelden

De raad heeft besloten om de aansprakelijkheid ten aanzien van de sportterreinen bij de gemeente te houden. De jaarlijkse veiligheidsinspecties die nodig zijn, brengen extra kosten met zich mee. Voor de eerste twee jaren (2018 en 2019) bedragen deze € 25.000 en vanaf 2019 € 18.000.

Activiteitenbudget sport

In het accommodatiebeleid zetten we in op kennisuitwisseling tussen de verschillende binnen- en buitensportverenigingen. Om deze bijeenkomsten te faciliteren is een extra budget van € 5.000 nodig.

Huurverhoging sportaccommodaties

In de begroting van 2017 hebben we een huurverhoging van 15% ingeboekt voor verhuur van de sporthallen en gymzalen. Het voortgezet onderwijs is ook huurder van binnensportaccommodaties. Op basis van de 'Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs' is het niet mogelijk om een huurverhoging voor het voortgezet onderwijs door te voeren. Hierdoor is de ingeboekte besparing van € 14.000 niet haalbaar.

Zonnepanelen sporthal Buitenpost

In het kader van duurzaamheid leggen we zonnepanelen aan op de sporthal in Buitenpost. De investering in deze zonnepanelen bedraagt € 50.000. Tegenover de daaruit voortvloeiende kapitaallasten staan lagere energielasten.

Uitbreiding parkeerterrein sportcomplex Buitenpost

In de raadsvergadering van 18 mei 2017 heeft de raad een motie aangenomen die het college oproept om het tekort aan parkeerplaatsen bij Sportpark De Swadde op te lossen door uitbreiding van het parkeerterrein. We verwachten dat deze uitbreiding in 2018 af te ronden.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Zwembad Buitenpost

Het is nog onduidelijk hoe het komt met de mogelijke nieuwbouw van het overdekte zwembad in Buitenpost. Het college houdt de raad op de hoogte van de ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen kunnen ook financiële gevolgen hebben.

Financieel kader

Programma 1 – Mienskip Bedragen x € 1.000	Investering	Inv. jaar	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot				-2.988	-3.155	-3.051	-3.051
- Baten begroot				471	470	461	461
Saldo begroot				-2.517	-2.685	-2.590	-2.590
Uitzettingen							
Inspecties dorpshuizen en jeugdtonnen			S	-8	-8	-8	-8
Inspecties sportvelden			S	-25	-25	-18	-18
Activiteitenbudget Sport			S	-5	-5	-5	-5
Huurverhoging sportaccommodaties			S	-14	-14	-14	-14
Zonnepanelen sporthal Buitenpost	50	2018	S	0	-6	-6	-6
Uitbreiding parkeerterrein sportcomplex Buitenpost	50	2018	S	0	-2	-2	-2
Saldo uitzettingen				-52	-60	-53	-53
Besparingen							
Lagere energielasten door investering zonnepanelen sporthal Buitenpost			S	0	6	6	6
Saldo besparingen				0	6	6	6
Saldo totaal				-2.569	-2.739	-2.637	-2.637

2 - Onderwijs en Jeugdbeleid

Ontwikkelingen/voortgang

Door dalende leerlingaantallen zijn er reeds samenwerkingsscholen ontstaan maar er zijn ook scholen gesloten. Om kwaliteit en diversiteit te kunnen blijven bieden zoeken de scholen in onze regio steeds meer de samenwerking.

Door schoolbesturen en gemeenten wordt een sterke wens geuit om toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen te realiseren.

Kinderen brengen een deel van hun tijd door op de opvang of op school. Daar is veel aandacht voor de kwaliteit van de professionals. Om de (gelijke) kansen van kinderen te vergroten is het van belang dat er een goede samenwerking ontstaat tussen de professionals, de ouders/verzorgers en omgeving van het kind. Onder de noemer "educatief partnerschap" gaan we hier de komende jaren extra aandacht aan besteden.

Onze maatschappij verandert in hoog tempo. Dit heeft gevolgen voor werk, functie invullingen en daarmee ook voor het onderwijs. Jongeren hebben zogenoemde "21e eeuwse vaardigheden" nodig om hierop voorbereid te zijn. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch en creatief denken, probleem oplossen, ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid.

Een overzicht van de actuele en relevante thema's voor het programma Onderwijs en Jeugd zijn:

- Het accommodatiebeleid bij dalende leerlingaantallen;
- kwaliteitszorg in de voor- en vroegschoolse educatie;
- voorkomen en bestrijden schooluitval;
- educatief partnerschap / ouderbeleid;
- sociale competenties, o.a. tegengaan (cyber)pesten;
- 21e eeuwse vaardigheden, ambitieus toekomstgericht onderwijs;
- bevordering basis- en digi-taalvaardigheid (voor volwassenen);
- Jeugd- en jongerenwelzijn.

Nieuw beleid / uitzettingen

Accommodatiebeleid en onderwijshuisvesting

De aanvragen 2018 voor onderwijshuisvesting worden besproken in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met de vertegenwoordigers van alle schoolbesturen.

Voor de huisvestingsaanvraag voor de samenwerkingsschool in Augustinusga is een voorlopige raming gemaakt van de investering (maximaal € 350.000). Gekozen is voor aanpassing in plaats van nieuwbouw. De jaarlijkse lasten bij deze investering komen uit op € 24.500 over een periode van 20 jaar. Bij nieuwbouw zou het gaan om 40 jaar.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De Inspectie van het Onderwijs vindt de oudercomponent in VVE van groot belang. Zij beoordeelde in de afgelopen periode onder andere het beleid en de kwaliteit van de VVE in Achtkarspelen. Het rapport gaf als aanbeveling meer werk te maken van het ouderbeleid. In Kootstertille wordt met succes het programma "VVE-Thuis uitgevoerd" wat aansluit bij de aanbeveling van de Inspectie. Het betreft een samenwerking tussen

kinder- en peuteropvang en de basisscholen. We adviseren bij te dragen aan continuering en inbedding van dit programma en de uitbreiding naar andere dorpen mogelijk te maken (€ 40.000).

Sociale competenties, tegengaan (cyber)pesten

Conform de oproep van de gemeenteraad is met de schoolbesturen in het LEJA gesproken over het voorkomen en/of bestrijden van (cyber)pesten. Met de scholen voor basisonderwijs zijn intussen resultaatafspraken gemaakt over de invoering van goedgekeurde programma's. Een budget van € 7.500 is nodig om activiteiten op dit thema, ook in het voortgezet onderwijs, te kunnen blijven ondersteunen.

Beheerkosten sociaal cultureel werk

De voorgenomen bezuiniging (onderdeel van het in begin 2017 vastgestelde accommodatiebeleid) van € 84.000 op de subsidiëring van de beheerdersfuncties van it Koartling en het Clubhuis is behaald. Voor het in stand houden van de extra activiteiten die in deze twee accommodaties plaatsvinden op het gebied van vormingswerk en volwasseneneducatie is nog € 40.000 per jaar nodig.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 2 - Onderwijs en Jeugdbeleid Bedragen x € 1.000	Investering	Inv. jaar	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot				-3.508	-3.361	-3.211	-3.211
- Baten begroot				184	184	184	194
Saldo begroot				-3.324	-3.177	-3.027	-3.027
Uitzettingen							
Onderwijshuisvesting samenwerkingschool Augustinusga	350	2018	S		-24	-24	-24
Beheerkosten sociaal cultureel werk			S	-40	-40	-40	-40
Voor- en Vroegschoolse Educatie			S	-40	-40	-40	-40
Sociale competenties, tegengaan (cyber)pesten			S	-8	-8	-8	-8
Saldo uitzettingen				-88	-112	-112	-112
Besparingen							
Saldo besparingen				0	0	0	0
Saldo totaal				-3.412	-3.289	-3.139	-3.139

3 - Preventie en Zorg

Ontwikkelingen/voortgang

Algemeen

Ook in 2018 ligt de nadruk op preventie. Door doelbewust voor- en vroegtijdig te interveniëren kunnen we problemen of verergering van (beginnende) problemen voorkomen. Preventie heeft betrekking op alle delen van het sociaal domein: gezondheid, welzijn en zorg en ondersteuning. Het beleid wordt gecontinueerd en waar nodig geïntensiveerd.

Toelichting op de genoemde bedragen voor Jeugd:

Extra aandacht krijgt het thema huiselijk geweld en kindermishandeling. De cijfers hierover blijven zorgwekkend. Om een werkelijke verandering te bewerkstelligen is het in de eerste plaats nodig dat we het bewustzijn en de erkenning van deze problematiek vergroten. Daarnaast moeten we, op basis van dat bewustzijn, werken aan handvatten om actie te kunnen nemen wanneer we signalen opvangen. De samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheid, maar ook tussen de aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling van maatschappelijke organisaties, inclusief jeugd- en dorpenteam is gericht op het realiseren van dit doel.

Implementatie nieuwe werkwijze inkoop 2018

Binnen de jeugdzorg voeren we twee ingrijpende veranderingen door. De inkoop gebeurt vanaf 2018 resultaatgericht. Deze resultaatgerichte aanpak vraagt een andere manier van samenwerking tussen het gezin, de gezinswerker en de Jeugdhulp aanbieders. Preventie staat centraal, met name het voorkomen van verergering van de problemen. Daarmee verschuift de hulp meer naar voren en is naar verwachting minder zware zorg nodig.

Dit vraagt per kind/gezin meer tijd van de gezinswerker in de dagelijkse praktijk en door extra scholing. We begroten daarom ruimte voor drie fte. Doelstelling van deze verandering/transformatie is het continueren van de hoge kwaliteit van de verleende ondersteuning én het terugdringen van de inzet van dure specialistische zorg (door een goede indicatie van de benodigde zorg en de hulpverlening door de gezinswerkers van het jeugdteam zelf). We hebben hiervoor € 180.000 begroot in programma 3.

Nieuw beleid / uitzettingen

Opstellen van een nieuwe Welzijnsopdracht voor 2018

In de zomer van 2017 werken we de nieuwe Welzijnsopdracht uit. Naast de continuering van bestaande activiteiten, verwachten we extra inzet van de Welzijnspartijen (Timpaan, Kearn en Young & Leisure) op:

1. Preventie (ter voorkoming van duurdere en complexere interventie) met prioriteit voor de volgende aandachtsgebieden:
 - Ouderen. Het gaat bijvoorbeeld om het uitvoeren van huisbezoeken nieuwe stijl gericht op langer thuis kunnen wonen;

- jongeren. Uitbreiding van het ambulante jongerenwerk en realiseren van de conclusies uit het onderzoek van de Rekenkamer naar middelengebruik onder jongeren;
 - op wijkniveau door onder meer "straatbabbels" invulling geven aan collectieve versterking van de verbinding in de buurt.
2. Begeleiding van de uitvoering door plaatselijk belang, verenigingen en individuele burgers van de maatschappelijke opgave per dorp, zoals voortkomt uit de dorpenfoto's. Het gaat dan om zaken als het vinden en houden van vrijwilligers, opzetten van ouderenvoorzieningen en burgerparticipatie. Daarnaast wordt de Buurtmeter ingezet om het effect van de acties uit de dorpenfoto te monitoren.
 3. Ondersteunen en begeleiden van de integratie van de statushouders in onze gemeente. Dit is een nieuwe taakstelling voor de welzijnsorganisaties en is overgeplaatst van programma 4 naar programma 3.

De totale verwachte extra inzet voor bovenstaande bedraagt € 175.000 per jaar.

Herziening subsidies ouderenbeweeggroepen en -sosen

In september behandelt de raad het voorstel tot herverdeling van de subsidies van een aantal ouderenvoorzieningen. Vanuit dit voorstel geldt dat er voor 2018 eenmalig hogere kosten zijn; niet alleen wordt het nieuwe beleid al ingezet, ook worden een aantal huidige voorzieningen afgekocht met een dubbel jaarbedrag. De eenmalige extra kosten hiervan bedragen € 15.000 in 2018.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Koppeling

De koppeling tussen investeringen en opbrengsten binnen het sociaal domein is moeilijk zichtbaar en meetbaar te maken. Dit heeft te maken met de tijd die tussen de investering en het resultaat zit, maar ook met het feit dat een investering in het terugdringen van alcohol en drugsbeleid zich vertaalt in minder vandalisme wat letterlijk weer in een ander "potje" hoort. Een belangrijk risico is dat we het sociaal domein benaderen als een markt waar uitgaven en opbrengsten in direct en logisch verband met elkaar staan.

Onvoldoende grip

Een ander risico is dat we op dit moment nog altijd onvoldoende grip hebben op de kosten en baten binnen het sociaal domein. We boeken vooruitgang, maar van belang blijft het ons te realiseren dat financiële doelstellingen en prognoses moeilijk vast te stellen zijn.

Financieel kader

Programma 3 - Preventie en Zorg Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-17.345	-17.360	-17.460	-17.460
- Baten begroot		400	400	400	400
Saldo begroot		-16.945	-16.960	-17.060	-17.060
Uitzettingen					
Extra formatie Jeugdteam i.v.m. Implementatie nieuwe werkwijze inkoop 2018	S	-180	-180	-180	-180
Eenmalig bedrag afkoop ouderen groepen	E	-15			
Nieuwe Welzijnsopdracht 2018-2021	S	-175	-175	-175	-175
Saldo uitzettingen		-370	-355	-355	-355
Besparingen					
Saldo besparingen		0	0	0	0
Subtotaal		-17.315	-17.315	-17.415	-17.415
Gedekt i.v.m. budgetneutraal Sociaal Domein budget		370	355	355	355
Saldo totaal		-16.945	-16.960	-17.060	-17.060

4 - Werk en Inkomen

Ontwikkelingen/voortgang

Armoedebeleid en schuldhulpverlening.

Armoedebeleid en schuldhulpverlening blijven belangrijke thema's. Daarbij willen we, ook vanuit het oogpunt van vroegsignalering en preventie, een uitvoering die zo dicht mogelijk bij de inwoners plaatsvindt. De jeugd- en dorpentteams worden ingezet om hiervoor maatwerk te leveren. De professionals binnen deze teams moeten in dit kader zwaarwegende adviezen aan de Werkmaatschappij kunnen geven. Dit nemen we mee in het plan voor de doorontwikkeling van de jeugd- en dorpentteams (Programma 3).

De omgekeerde toets

Bij de beoordeling van aanspraken op voorzieningen willen we meer redeneren vanuit de mens en minder vanuit de regels. Daarmee sluiten we aan bij de uitgangspunten van de "omgekeerde toets". Dit betekent dat we meer werken vanuit de bedoeling van de wet- en regelgeving. Voor de inwoners betekent dit dat zij in veel gevallen sneller worden geholpen en minder vaak aanlopen tegen belemmeringen die regels opwerpen.

Specifieke ontwikkelingen bij Schulddienstverlening.

Na de ontvlechting met de gemeente Kollumerland c.a. ontwikkelen we de schulddienstverlening binnen Achtkarspelen verder. Hierbij zoeken we naar mogelijkheden voor samenwerking. Wat de financiële gevolgen zijn nadat we een deel van de kosten niet meer aan de gemeente Kollumerland c.a. kunnen doorbelasten is op dit moment nog niet helder. Pas als de ontvlechting definitief is afgerond (eind 2017) ontstaat hier duidelijkheid over.

Aandacht voor integratie gehuisveste vergunninghouders.

De afgelopen jaren zijn veel nieuwe inwoners met een migratie achtergrond in Achtkarspelen komen wonen. Zij hebben meestal te maken met een achterstand in taal en hebben van oorsprong een andere cultuur en andere gewoonten. Dit leidt tot weinig contacten met dorpsgenoten. We willen bijdragen aan het overbruggen van deze afstand. In 2017 zijn we hier mee gestart in samenwerking met de welzijnsorganisaties. In 2018 nemen we dit project op in de welzijnsopdracht in programma 3.

Ontwikkeling Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen (MOA)

De MOA heeft begin 2017 haar deuren geopend op de Molenweg in Surhuisterveen. De MOA is gesplitst in de onderdelen: MOAi Grien en MOAi Wurk.

De WSW medewerkers van Caparis, die in het gemeentelijk groen werken, werken voor MOAi Grien. Voor anderen met een uitkering op basis van de participatie wet en WSW'ers is MOAi Wurk in het leven geroepen. MOAi Wurk is nog volop in ontwikkeling en groeit in samenspraak met uitkeringsgerechtigden, mienskip, werkgevers en werkconsulenten. MOA werkt aanvullend op het werk van de werkconsulenten. De komende jaren ontwikkelt MOA zich verder door meer mogelijkheden te realiseren voor onze inwoners om bij te dragen aan de samenleving en zich van waarde te voelen.

Afbouw Caparis

De herstructurering van Caparis zou in 2016 van start gaan, maar dit is niet gebeurd. Medio 2017 zal naar verwachting een herstructureringsplan worden gepresenteerd. De uitvoering van de herstructurering vindt, na een besluitvormingstraject, in 2018 en volgend plaats. Binnen Caparis NV is een bedrijfsreserve, uit winst, gevormd die ingezet kan worden voor de herstructurering.

Nieuw beleid / uitzettingen

Inwoners met grote afstand tot de arbeidsmarkt.

We brengen de ondersteuning en begeleiding voor de inwoners met een mogelijk onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt onder bij het jeugd- en dorpenteam. Zij ondersteunen op basis van hun eigen expertise en methodieken. Die is gericht op het vitaal maken en blijven van de betreffende inwoner. Deze beleidskeuze is opgenomen in de programmabegroting 2017 met als startpunt budgettair neutraal. Als gevolg van een verhoogd aantal zorgaanvragen bij het jeugd- en dorpenteam in combinatie met de extra begeleiding en specifieke methodiek, is dit niet realistisch gebleken. Om de begeleiding en ondersteuning kwalitatief goed te kunnen uitvoeren, is uitbreiding van het jeugd- en dorpenteam nodig. Een uitzetting heeft dit niet tot gevolg, aangezien we dit uit het bestaande budget Sociaal Domein kunnen dekken.

Hoge instroom en aanwas nieuwe doelgroep

Op 1 januari 2015 trad de Participatiewet (PW) in werking. De komst van de PW betekende een hervorming voor de Wajong en het afsluiten van de Wsw. Hierdoor zijn gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor de ondersteuning van een grotere doelgroep dan daarvoor. Door een combinatie van een hoge instroom en de aanwas van deze doelgroep is er extra ondersteuning nodig voor de jongeren afkomstig van het VSO/PRO onderwijs. Daarnaast is een extra jobcoach nodig voor het begeleiden van werknemers met een arbeidsbeperking bij de werkgever, waaronder ook de jongeren. In totaal betreft het 1,5 fte. Een uitzetting heeft dit niet tot gevolg, aangezien dit uit het bestaande budget Sociaal Domein wordt gedekt.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Caparis en MOA

De afbouw van Caparis en de opbouw van MOA zijn communicerende vaten voor wat betreft de WSW'ers. Het afbouwtraject bij Caparis verloopt traag. De opbouw van MOA met betrekking tot de WSW-doelgroep ondervindt hier hinder van. Het bedrijfsplan van MOA is mede gebaseerd op het uitvoeren van detacheringen WSW vanaf 2018. Door het lagere herstructurerings tempo van Caparis is de verwachting dat de bedrijfsvoering van MOA aanpassingen behoeft.

Bekostiging WSW

De bekostiging van de WSW verandert met ingang van 2017. De woonplaats zal niet langer uitgangspunt zijn voor de bekostiging maar de gemeente waar de WSW-er werkzaam is. In de meicirculaire 2017 wordt deze veranderde bekostiging kenbaar gemaakt en zullen de gevolgen duidelijk worden. De doorrekening voor de gemeente Achtkarspelen zal in de programmabegroting 2018 worden meegenomen.

Financieel kader

Programma 4 - Werk en Inkomen Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-22.425	-22.096	-21.870	-21.870
- Baten begroot		12.738	12.604	12.604	12.604
Saldo begroot		-9.687	-9.492	-9.266	-9.266
Uitzettingen					
Zorgklanten (mensen met een uitkering P-wet) overhevelen naar dorpen team	E	-65			
Hoge instroom en aanwas nieuwe doelgroep P-wet	S	-95	-95	-95	-95
Saldo uitzettingen		-160	-95	-95	-95
Besparingen					
Saldo besparingen		0	0	0	0
Subtotaal		-9.847	-9.587	-9.361	-9.361
Gedekt i.v.m. budgetneutraal Sociaal Domein budget		160	95	95	95
Saldo totaal		-9.687	-9.492	-9.266	-9.266

5 - Leefomgeving

Ontwikkelingen/voortgang

Achtkarspelen kent een prachtige woonomgeving. Door de ligging in de Noardlike Fryske Wâlden kunnen we genieten van een eeuwenoud cultuurlandschap. De elzensingels, de houtwallen en de pingo's zijn karakteristiek.

De dorpen en de gemeente hebben een rijke historie. De eigen identiteit en cultuur is sterk. Hoe we met elkaar leven in de dorpen en welke voorzieningen er zijn geeft de leefbaarheid weer.

De verwachting is dat door vergrijzing en ontgroening de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komt te staan. Bezuinigingen leggen een druk op omvang en aantal voorzieningen. In Achtkarspelen kun je "noflik wenje" en dat moeten we voor de toekomst borgen.

Veel werkzaamheden binnen het programma Leefomgeving hebben een regulier en cyclisch karakter en zijn gericht op het beheren van de openbare leefomgeving. Daarnaast zullen in 2018 de volgende thema's een nadrukkelijke rol spelen:

- Doelstelling van de Provincie Fryslân is dat er in 2020 een extra sneltrein Groningen Leeuwarden (ESGL) is gerealiseerd. Een van de maatregelen in het kader van de ESGL is om een gedeelte van het huidige enkelspoor te verdubbelen. We blijven inzetten op het behouden van Buitenpost als stopplaats voor de huidige sneltrein;
- we blijven inzetten op het verlagen van het achterstallig wegonderhoud zodat we uiterlijk na 15 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011) de achterstanden hebben ingelopen;
- het nieuwe groenbeleid dat is ingezet, wordt verder geïmplementeerd. Hierbij speelt de samenwerking met MOA Griem een grote rol. Waar mogelijk wordt deze verder uitgebouwd.

Nieuw beleid / uitzettingen

Gladheidsbestrijding

De werkelijke kosten voor de gladheidsbestrijding lopen niet meer in de pas met de geraamde kosten in de begroting. De afgelopen tien jaar waren er gemiddeld 42 uitrukken per (boek)jaar. Rekening houdend met de kosten van een uitruk a € 2.500 is er structureel € 105.000 per jaar nodig. Om het geraamde bedrag in de pas te laten lopen met de werkelijke kosten op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren is een verhoging van het budget met € 25.000 nodig.

Afval

De komende jaren ligt er een forse doelstelling om te komen tot zowel minder restafval als het halen van een hoger afvalscheidingspercentage. Een extra scheidingsslag op de milieustraat draagt bij aan dit doel. Dit kan door (met name) grof huishoudelijk afval te demonteren en als aparte fracties af te voeren. Hierdoor wordt een beter scheidingsresultaat gerealiseerd én bespaard op de afvoer- en verwerkingskosten.

De MOA kan het demonteren van het grof huishoudelijke afval uitstekend uitvoeren. Voor de accommodatie is een investering nodig van € 80.000. De kapitaallasten kunnen we de toerekenen aan de afvalstoffenheffing. De verwachte besparing komt ten gunste van de heffing. De verwachting is dat we het geheel op die manier kostenneutraal kunnen realiseren.

Groen

Als gevolg van het nieuwe groenbeleid dat is ingezet met het Coalitieakkoord 2016 - 2018 Mei-Inoar ien!, moeten we een reeds eerder ingeboekte structurele bezuiniging van € 80.000 op het openbaar groen terugdraaien, die nog opgenomen was in de begroting.

Strand Skûlenboarch

De kosten voor jaarlijks onderhoud van het strand zijn tot nu toe niet structureel begroot. Voor onder andere controle waterkwaliteit, onderhoud zandbed, groenonderhoud en onderhoud gebouw is jaarlijks een bedrag vereist.

Besparingen

Overdracht stedelijk water

Van oudsher voeren gemeenten het beheer en onderhoud uit van het water in stedelijk gebied. Met de komst van de Waterwet is het beheer en onderhoud van het (regionaal) water bij één beheerder komen te liggen: de waterschappen.

De uitwerking van de Waterschapswet, de Waterwet (2010) en de landelijke afspraken tussen de Unie van Waterschappen (UvW) en de VNG (2004) leiden ertoe dat het waterschap als verantwoordelijke overheid de kosten gaat dragen voor het onderhoud van alle hoofdwatere, secundaire watere en kunstwerken. Wetterskip Fryslân draagt de onderhoudskosten voor alle watere die van belang zijn voor de wateraanvoer, -afvoer en de waterberging (hoofdwatere en secundaire watere). De gemeenten blijven het onderhoud van de (secundaire) watere uitvoeren. Het onderhoud wordt op een sobere en doelmatige wijze uitgevoerd zoveel mogelijk overeenkomend met het huidige onderhoud door de gemeente. De gemeente Achtkarspelen krijgt hier een jaarlijkse vergoeding voor vanuit Wetterskip Fryslân van netto € 50.000.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 5 – Leefomgeving Bedragen x € 1.000	Investering	Inv. jaar	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot				-10.814	-10.965	-11.147	-11.147
- Baten begroot				5.978	6.002	6.055	6.055
Saldo begroot				-4.836	-4.963	-5.092	-5.092
Uitzettingen							
Gladheidsbestrijding			S	-25	-25	-25	-25
Gewijzigd groenbeleid			S	-80	-80	-80	-80
Strand Skûlenboarch			S	-15	-15	-15	-15
Investering milieustraat	80	2018	S	0	-6	-6	-5
Saldo uitzettingen				-120	-126	-126	-125
Besparingen							
Overdracht stedelijk water			S	50	50	50	50
Verrekening kapitaallasten investering milieustraat in afvalstoffenheffing			S	0	6	6	5
Saldo besparingen				50	56	56	55
Saldo totaal				-4.906	-5.033	-5.162	-5.162

6 - Ontwikkeling

Ontwikkelingen/voortgang

Algemeen

Het economische herstel en het toegenomen consumentenvertrouwen zorgen voor een merkbare toename van het aantal initiatieven en (bouw)plannen. Daarnaast is er tot 2025 nog sprake van een groeiend aantal huishoudens. Dat vertaalt zich in een vraag naar extra woningen. Voor de komende jaren is het zaak om deze vraag op een goede manier te bedienen.

Uitdaging voor de langere termijn is om - ondanks een krimpende en sterk veranderende bevolking - het peil van wonen, werken en recreëren op het gewenste niveau te houden. De invoering van de Omgevingswet en dan vooral de gemeentelijke Omgevingsvisie biedt het kader om de gemeentelijk ambities vast te leggen en vormt daarmee de basis om toekomstgerichte keuzes te maken op het gebied van de fysieke leefomgeving.

Recreatie & toerisme

Momenteel werken we aan de uitvoering van de door de raad aangenomen moties en de realisatie van enkele belangrijk voet- en fietsverbindingen. Met het actualiseren van het huidige (fiets)padenplan starten we eind 2017, waarna deze in de loop van 2018 kan worden vastgesteld. Voor 2018 en de jaren daarna vormt de regionale beleidsvisie de basis voor uitvoering van plannen en projecten.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

De wereld van vergunningverlening, toezicht en handhaving is volop in beweging. Steeds meer taken vinden centraal plaats. Gemeenten moeten voldoen aan landelijke kwaliteitscriteria. Een deel van de werkzaamheden voert de markt in de toekomst uit. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de gemeentelijke begroting. Momenteel lopen er diverse trajecten om de organisatorische en financiële gevolgen inzichtelijk te maken.

De Kruidhof

De nieuwbouw van het bezoekerscentrum op De Kruidhof is gestart. Oplevering vindt eind 2017 plaats. Dit is ruim op tijd voor de subsidieafrekening met ANNO. We werken aan de businesscase om het verzelfstandigingstraject op 1 januari 2019 in te kunnen gaan.

2e fase Lauwerskwartier

De afgelopen jaren is de vraag naar bedrijfskavels licht aangetrokken. Vooral in Surhuisterveen is dit merkbaar, maar zijn er momenteel geen kavels meer beschikbaar. De gemeente zet dan ook in op ontwikkeling van het gebied Lauwerskwartier 2e fase. In 2018 stellen we hiervoor een nieuw bestemmingsplan vast.

Fonds Stimulering Toegankelijkheid

Het is geen kerntaak van de gemeente om de financiële kosten van een wetsaanpassing voor een bepaalde doelgroep ondernemers (gedeeltelijk) te compenseren. Het is het

risico wat hoort bij en gedragen wordt door de ondernemer in kwestie. De verantwoordelijkheid voor de toegankelijkheid van de (lokale) overheid is beperkt tot haar eigen gebouwen.

Uit onderzoek blijkt dat er bij andere gemeenten in de buurt ook geen vergelijkbare fondsen bekend zijn waar financiële steun wordt gegeven voor aanpassingen van gebouwen. In de kadernota is hiervoor dan ook geen bedrag opgenomen.

Nieuw beleid / uitzettingen

Economie

Het Kennis- en Innovatiehuis Noordoost Fryslân (KEI) is een belangrijke partner als het gaat om kennis en innovatie. De financiering van KEI bestaat uit diverse bronnen waaronder een bijdrage van de gemeenten in de regio. De afgelopen jaren beschouwden we als een start- en ontwikkelfase. Het concept heeft zich inmiddels voldoende bewezen waardoor nu structureel dekking voor de gemeentelijke bijdrage moet worden gevonden.

In 2016/2017 is onderzoek uitgevoerd en zijn de ambities benoemd over regionale afspraken rond detailhandel (Detailhandelsvisie Noordoost Fryslân) Deze ambities worden in 2018 uitgewerkt in concrete afspraken en regionaal beleid.

Proeftuin

Eind juni 2016 is Noordoost Fryslân als één van de zes proeftuinregio's verkozen door het ministerie van BZK, de VNG en het IPO. Het Rijk wil door middel van deze proeftuinen inzicht krijgen hoe regionale samenwerking kan bijdragen aan economische groei. Over de regionale ambities en de manier waarop de regio dit wil bereiken is de raad op 15 juni 2017 via een afzonderlijk raadsvoorstel geïnformeerd.

Recreatie en toerisme

De Stichting RegioMarketing en Toerisme is de afgelopen jaren deels gefinancierd door een provinciale bijdrage. Deze valt vanaf 2018 weg en moet door de gemeenten in de regio worden opgevangen.

Wonen

De gemeentelijke Woonvisie is niet op alle aspecten voldoende afgestemd op de mogelijkheden die de nieuwe Woningwet biedt. Door een aanscherping van het uitvoeringsprogramma ontstaat er een betere basis voor het bereiken van o.a. de gemeentelijk ambities op het gebied van duurzaamheid en wonen voor bijzondere doelgroepen. Voor uitvoering van het aangescherpte programma is eenmalig budget vereist.

Omgevingswet

Op basis van een VNG model hebben we (samen met Tytsjerksteradiel) een berekening van de invoeringskosten van de Omgevingswet gemaakt. Daarbij zijn overwegend de laagste mogelijke percentages aangehouden. Via een meerjarig projectbudget verwachten we dat we zowel een pilot omgevingsplan kunnen opstellen, technische systemen kunnen inrichten, opleiding en vorming kunnen plaatsvinden en de informatievoorziening richting inwoners goed is geregeld. Inschatting verdeling: 2018, 2019 en 2020 € 55.000 per jaar. Voor 2021 worden de kosten geschat op € 22.000.

Duurzame Ontwikkeling

De gemeente heeft stevige ambities op het gebied van duurzaamheid. Deze ambities zijn regionaal vertaald in de ANNO energietransitie en op gemeentelijk niveau in een uitvoeringsprogramma. Uitvoering van het beleid was tot dusver afhankelijk van incidentele budgetten. Om uitvoering op de langere termijn te borgen is structureel budget vereist.

Aanpak verpaupering

Op basis van de verkenning die we in 2017 uitvoeren, is de ambitie om in 2018 actief aan de slag te gaan met leegstand en verpaupering van bedrijfs- en winkelpanden in dorpskernen. Er zijn diverse instrumenten beschikbaar die we kunnen inzetten, waaronder bijvoorbeeld 'Win je Winkel'. De keuze voor een passende aanpak en de eventueel benodigde middelen maken we in het najaar van 2017.

Besparingen

Inkomsten gronden en landerijen

We verwachten dat we structureel extra inkomsten kunnen begroten als gevolg van verhuur en pacht van gronden. Bij het bepalen van de hoogte van dit bedrag hebben we rekening gehouden met de indexering van de pacht en het doorgaan van de Sinnegreide bij Buitenpost. Ook met het effect van het eventueel afstoten (verkopen) van agrarische gronden is rekening gehouden.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 6 – Ontwikkeling Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-5.143	-4.295	-4.587	-4.587
- Baten begroot		3.100	2.203	2.455	2.455
Saldo begroot		-2.043	-2.092	-2.132	-2.132
Uitzettingen					
Kennis en Innovatiehuis NOF	S	-8	-8	-8	-8
Detailhandelsvisie NOF	E	-10			
Proeftuin	E	-22			
Regiomarketing en toerisme	S	-9	-9	-9	-9
Uitvoering Woonvisie	E	-10			
Implementatie omgevingswet	E	-55	-55	-55	-22
Duurzame ontwikkeling	S	-20	-20	-20	-20
Saldo uitzettingen		-134	-92	-92	-59
Besparingen					
Extra inkomsten huren en pachten		50	50	50	50
Saldo besparingen		50	50	50	50
Saldo totaal		-2.127	-2.134	-2.174	-2.141

7 - Veiligheid

Ontwikkelingen/voortgang

De afgelopen jaren is de veiligheidsproblematiek veranderd. Een merkbare verandering is het toenemende aantal complexe casuïstiek op het gebied van sociale veiligheid. Er zijn twee belangrijke ontwikkelingen die bij de casuïstiek opvallen. Als eerste valt op dat personen en/of gezinnen verschillende en zware problemen met zich meedragen. Per individuele casus passen we daarom maatwerk toe, vaak in samenwerking met ketenpartners (bijvoorbeeld politie, openbaar ministerie, geestelijke gezondheidszorg (GGZ), Verslavingszorg VNN, dorpen/jeugdteams, woningbouwstichting, Veiligheidshuis, enzovoort). De casussen zijn erg tijdsintensief.

Daarnaast balanceren steeds meer (verwarde) personen op het grensvlak van "zorg en straf". Dit houdt bijvoorbeeld in dat er geen mogelijkheid is om iemand gedwongen op te nemen, terwijl er bijvoorbeeld wel sprake is van verminderde geestelijke vermogens. Ook politie en openbaar ministerie zijn gebonden aan wettelijke regels, waardoor de strafrechtelijke mogelijkheden om in te grijpen beperkt of helemaal niet aanwezig zijn. Mede door deze beperkingen is het lastig om overlast van een verwarde persoon te voorkomen of tegen te gaan.

Landelijk, regionaal en lokaal krijgt het thema georganiseerde en ondermijnende criminaliteit steeds meer aandacht. Op lokaal gebied wordt onderzocht of een strengere bestuurlijke aanpak doeltreffender werkt om bijvoorbeeld illegale hennepcultuur tegen te gaan. De burgemeester kan een woning sluiten op grond van artikel 13b van de Opiumwet. Op grond van ons huidige beleid (Handhavingsarrangement Opiumwet 13b) wordt bij aantreffen van een handelshoeveelheid softdrugs of harddrugs in een woning eerst een waarschuwingsbrief gestuurd. We gaan onderzoeken of we dit beleid moeten aanscherpen.

Nieuw beleid / uitzettingen

Wet Aanpak Woonoverlast

Met ingang van 1 juli 2017 treedt de Wet Aanpak Woonoverlast in werking. Met deze nieuwe wetgeving heeft de gemeenteraad de mogelijkheid om bij verordening de burgemeester de bevoegdheid te geven om op te kunnen treden tegen mensen die herhaaldelijk voor woonoverlast zorgen. De burgemeester kan de overlastgever een gedragsaanwijzing geven in de vorm van een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom. In deze last staat dat de overlastgever bepaalde handelingen moet doen of juist moet laten. De burgemeester kan pas een gedragsaanwijzing geven als een waarschuwing, mediation of buurtbemiddeling niet werken. Wanneer deze gerichte aanpak niet werkt, kan de woning tijdelijk gesloten worden. Het is mogelijk dat de inzet van deze wetgeving kosten met zich meebrengt.

Nazorg/Doorzorg ex-gedetineerden

Op het gebied van nazorg/doorzorg ex-gedetineerden heeft de gemeente verantwoordelijkheden op het gebied van wonen, werk, identiteitsbewijs, zorg en schulden. De coördinatie van de nazorg van ex-gedetineerden ligt bij eenheid veiligheid. Het sociaal domein is nauw betrokken bij de uitvoering.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 7 – Veiligheid Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-1.582	-1.596	-1.611	-1.611
- Baten begroot		44	44	44	44
Saldo begroot		-1.538	-1.552	-1.567	-1.567
Uitzettingen					
Wet aanpak woonoverlast	S	-5	-5	-5	-5
Saldo uitzettingen		-5	-5	-5	-5
Besparingen					
Saldo besparingen		0	0	0	0
Saldo totaal		-1.543	-1.557	-1.572	-1.572

8 - Dienstverlening

Ontwikkelingen/voortgang

Dit programma bevat o.a. Informatiebeheer en Klantcontactcentrum. Voor nieuw beleid op die onderdelen vragen wij financiering voor een aantal posten die in de Werkmaatschappij zitten. Het zijn posten die 50/50 gedeeld gaan worden met de gemeente Tytsjerksteradiel. In de financiële paragraaf is dus de helft van de reële kosten opgenomen.

Nieuw beleid / uitzettingen

ICT-middelen

Moeilijk te vermijden kosten zijn de benodigde aanvullende middelen voor ICT-facilitering. Het betreft het aanschaffen van meer licenties voor thuiswerken en het aanschaffen van (mobiele) apparatuur zodat meer medewerkers gebruik kunnen maken van flexibele werkplekken. De investering bedraagt in totaal € 104.000 en zal worden verdeeld over de twee gemeenten. De structurele kapitaallasten betekenen een uitzetting voor de begroting. Voor Achtkarspelen gaat het om € 18.000 per jaar.

De klant in beeld

Onze laatste burger- en ondernemerspeiling in het kader van 'Waar staat je gemeente' dateert uit 2009. Vanwege de evaluatie van de werkmaatschappij is in 2017 opnieuw geld ter beschikking gesteld voor deze peiling. Hierin is in de begroting nog niet voorzien. Het voorstel is om dit geld niet alleen voor 2017, maar structureel in de begroting op te nemen (€ 7.500 per jaar).

Het onderzoek "Waar staat je gemeente" hoeft weliswaar niet ieder jaar te worden uitgevoerd, maar we willen het jaarlijkse bedrag ook gebruiken voor meer onderzoek naar 'klantbeleving'. We voeren daarvoor de z.g. 'klantreis' uit: we brengen in beeld hoe inwoners en ondernemers de dienstverlening van de gemeente ervaren van de eerste tot de laatste stap. Zo krijgen we beter zicht op verbeteringen waar de klant blij van wordt. We passen de onderliggende processen daarop aan.

De klantreis is slechts één voorbeeld. In het digitale tijdperk wordt tegenwoordig bij ieder klantcontact gevraagd naar de ervaring van de burger. We hebben tot nu toe onvoldoende middelen gehad om de resultaten te vertalen naar betere dienstverlening. Het gevraagde bedrag willen we ook hiervoor inzetten.

Besparingen

De klant in beeld

De kosten voor 'de klant in beeld' worden gedekt binnen het eigen programma.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 8 – Dienstverlening Bedragen x € 1.000	Investering	Inv. jaar	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot				-3.607	-3.527	-3.389	-3.389
- Baten begroot				518	463	463	463
Saldo begroot				-3.089	-3.064	-2.926	-2.926
Uitzettingen							
ICT-middelen	52	2018	S	0	-18	-18	-18
De klant in beeld			S	-8	-8	-8	-8
Saldo uitzettingen			S	-8	-26	-26	-26
Besparingen							
Dekking kosten 'de klant in beeld': verlagen budget aanschafkosten reisdocumenten en rijbewijzen			S	8	8	8	8
Saldo besparingen				8	8	8	8
Saldo totaal				-3.089	-3.082	-2.944	-2.944

9 - Overhead

Ontwikkelingen/voortgang

Niet van toepassing.

Nieuw beleid / uitzettingen

Uitbreiding formatie financiële administratie en belastingen

De financiële administratie voert werkzaamheden uit voor drie administraties, in plaats van twee. Het gehele financiële administratieve proces is hiermee toegenomen. Er is een toename van facturen, onderlinge verrekeningen, meer rekeningschema's en budgethouders. Het aanleveren van financiële gegevens voor bijvoorbeeld aangiften, rijksoverheid/ministerie (informatiesysteem iv3), begroting en jaarrekeningen, is nu in drievoud. Om de basis op orde te brengen en te houden is extra formatie nodig. Verder wordt in toenemende mate een beroep gedaan op onze administratieve processen, door taken die voortkomen uit andere teams (Smart FMS). De gevraagde formatie (0,50 fte voor Achtkarspelen en 0,50 fte voor Tytsjerksteradiel) gebruiken we voor een functie applicatiebeheer/financieel beheer. Deze functie is zowel binnen het team een noodzakelijke uitbreiding (opheffen kwetsbaarheid bestaande functie), als essentieel in de verbinding met o.a. budgethouders en financieel adviseurs. De structurele lasten bedragen € 30.000 voor Achtkarspelen. Deze uitbreiding van formatie komt voort uit de structurele nieuwe/extra taken ten opzichte van de start van de WM.

Sharepoint en applicatiebeheer zaaksysteem

Sharepoint is het intranet van onze drie organisaties; het is de centrale plek waar alle medewerkers hun informatie halen en brengen, en voor teams en projectgroepen de plek om informatie te delen en samen aan documenten te werken. Vanuit het verleden, met het voormalige intranet/Jo@ast ligt het beheer tot nu toe bij het team Communicatie. Inmiddels wordt Sharepoint veel breder gebruikt, en is de beheers- en coachingsfunctie toegenomen. We willen daarom het functionele beheer en de coachingsfunctie overdragen naar het team Informatiebeheer.

Daarnaast is versterking van het applicatiebeheer van ons huidige zaaksysteem COSA nodig; de huidige bezetting is te krap en te kwetsbaar.

Het voorstel is daarom om voor deze beide taken tezamen een extra formatieplaats te creëren. De kosten worden gedeeld door Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, waardoor de uitzetting voor Achtkarspelen 0,50 fte (€ 30.000) bedraagt.

Slagwerk

Sinds maart 2015 hebben de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen als pilot een gezamenlijk expertisecentrum op het gebied van duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Het wordt steeds belangrijker te investeren in duurzame inzetbaarheid om vroegtijdig uitval te voorkomen en medewerkers en organisaties weerbaarder te maken tegen de grillen van de arbeidsmarkt en de economie. In de praktijk zien we dat niet alle medewerkers zelf de regie (kunnen) nemen over hun eigen ontwikkeling en soms vast komen te zitten in een functie die niet meer passend is. In de toekomst zullen mensen vaker moeten wisselen van baan en zelfs van beroep nu functies voortdurend veranderen. De kunst is het vinden van de juiste match tussen het werk aan de ene kant

en de gezondheid, competentie en motivatie van de medewerker aan de andere kant. Slimme werkgevers en werknemers zijn hierop voorbereid.

De bestaande capaciteit bij Team HR is, mede door voortdurend nieuwe ontwikkelingen in het HR-werkveld en in gemeenteland, niet toereikend om voldoende focus te hebben voor duurzame inzetbaarheid. De capaciteit van HR is hard nodig nu er meer verplichtingen worden opgelegd vanuit wet- en regelgeving, er complexere personele vraagstukken zijn, voor de veranderingen die de samenwerking tussen beide gemeenten met zich meebrengt, etc. Bovendien vergen de veranderingen die op gemeenten afkomen (omgevingswet, BAB-banen, sociaal domein, etc.) juist om medewerkers die tijdig de regie nemen over hun eigen ontwikkeling. Nu wordt soms te laat gesignaleerd dat een functie niet meer passend is, waardoor medewerkers langdurig uitvallen en onze dienstverlening naar burgers in gevaar komt. Het belang wordt benadrukt in de CAR-UWO: daarin staat dat iedere medewerker 1 x per 5 jaar recht heeft op een loopbaantraject. Al met al vergt dit meer tijd en expertise van HR om hiermee rendement te halen. Slagwerk heeft hierin inmiddels haar meerwaarde getoond d.m.v. individuele loopbaangesprekken (met al ruim 100 medewerkers) en workshops. Tevens organiseert, faciliteert en begeleidt Slagwerk alle organisatiebrede leeractiviteiten. Voor de meeste mensen stopt educatie en ontwikkeling volledig na hun studietijd. Dit is één van de belangrijkste redenen dat mensen na verloop van tijd beperkt inzetbaar zijn. Een leven lang leren en ontwikkelen wordt echt noodzakelijk, vooral nu we steeds langer moeten doorwerken door de verschuiving van de AOW-leeftijd.

Er is vanaf de startperiode van Slagwerk tot op heden geen formatie en budget toegekend. Om in de toenemende behoefte te kunnen voorzien en van meerwaarde te blijven, is structurele formatie noodzakelijk. Met deze vorm van goed werkgeverschap investeren we in onze medewerkers zodat kennis wordt behouden en de organisatie deze vaardigheden/talenten benut en (h)erkent. Goed werkgeverschap loont want een organisatie die investeert in menselijke waarden en zijn medewerkers faciliteert om het beste uit zichzelf naar boven te halen, krijgt productievere, creatievere en meer betrokken medewerkers. Een duurzame organisatie heeft duurzame medewerkers nodig.

Aan beide gemeenten wordt 1 fte gevraagd. Dit komt neer op circa € 67.000 per gemeente per jaar. Naast wat hierboven al is benoemd, werkt Slagwerk kostenbesparend:

- Verzuimkosten
praktijkvoorbeeld: door gesprekken met Slagwerk werd een aantal medewerkers bewust gemaakt waarom ze vast liepen in hun werk. Daardoor hebben ze andere keuzes gemaakt waardoor werd voorkomen dat ze zich ziek zouden melden.
- Kosten WW en BW
praktijkvoorbeeld: de WW-kosten van een ex-medewerker (40 jaar) bedragen over 3,5 jaar € 127.000. Door gesprekken met deze medewerker aan te gaan en te zoeken naar een win-winsituatie is ruim € 70.000 bespaard.
- Ontslagkosten
praktijkvoorbeeld: medewerker zat in een van-werk-naar-werk-traject. Dit traject zou eindigen in 2018. Door de inzet van Slagwerk werden werkgever en werknemer het eens over een andere oplossing. Hiermee heeft werkgever € 50.000 bespaard zonder werknemer te benadelen.
- Wervingskosten
praktijkvoorbeeld: een aantal medewerkers zijn door hun gesprekken met Slagwerk gaan nadenken over de volgende stap in hun loopbaan en hebben

hierdoor het laatste duwtje in de rug gekregen om intern hun wensen bekend te maken en bijvoorbeeld mee te doen bij een interne sollicitatieronde. Hierdoor zijn verrassende invullingen geweest van vacatures waardoor is voorkomen dat we extern moesten werven.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 9 – Overhead Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-5.452	-5.404	-5.388	-5.388
- Baten begroot		37	37	37	37
Saldo begroot		-5.415	-5.367	-5.351	-5.351
Uitzettingen					
Uitbreiding formatie financiële administratie en belastingen	S	-30	-30	-30	-30
Sharepoint en applicatiebeheer zaaksysteem	S	-30	-30	-30	-30
Slagwerk	S	-67	-67	-67	-67
Saldo uitzettingen		-127	-127	-127	-127
Besparingen					
N.v.t.					
Saldo besparingen		0	0	0	0
Saldo totaal		-5.542	-5.494	-5.478	-5.478

10 - Dekkingsmiddelen

Ontwikkelingen/voortgang

Niet van toepassing

Nieuw beleid / uitzettingen

OZB

In het coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen dat de OZB alleen meer dan de inflatiecorrectie wordt verhoogd als het niet anders kan. In verband met een begrotingstekort is dit voor de begroting 2017 niet gelukt. Het college heeft toen aangegeven, de OZB voor 2018 weer te willen verlagen. Dit is gelukt. De OZB wordt met 1,1% verlaagd. Daarnaast wordt de voorziening riolering en afval gebruikt om de totale lokale lasten stabiel te houden. Dit levert een structureel nadeel op van € 58.000.

Besparingen

Niet van toepassing.

Risico's

Niet van toepassing.

Financieel kader

Programma 10 – Dekkingsmiddelen Bedragen x € 1.000	E / S	2018	2019	2020	2021
- Lasten begroot		-509	-510	-526	-526
- Baten begroot		49.689	49.169	48.973	48.973
Saldo begroot		49.180	48.659	48.447	48.447
Uitzettingen					
Verlaging OZB		-58	-58	-58	-58
Saldo uitzettingen		-58	-58	-58	-58
Besparingen					
Saldo besparingen		0	0	0	0
Saldo totaal		49.122	48.601	48.389	48.389

Bijlagen

Coalitieakkoord

In deze bijlage staan alle acties uit beide coalitieakkoorden vermeld. In kleur is aangegeven of de punten zijn uitgevoerd of nu worden uitgevoerd (groen), nog aandacht behoeven of nu aan de orde zijn (geel). Of dat ze niet uitgevoerd kunnen worden of nog opgepakt moeten worden (rood).

Niet te realiseren/nog niet opgepakt	
Aandacht/lopende uitvoering/vertraging	
Gerealiseerd/op schema	

Voortgang Coalitieakkoord Mei-inoar ien! 2016-2018

1. Programma 1 Mienskip	
a. Accommodatiebeleid wordt in de volle breedte aan de orde gesteld en met besturen van de beide zwembaden wordt gesproken. Inmiddels is het accommodatiebeleid vastgesteld en de implementatie van alle acties is ter hand genomen. De discussie over het zwembad De Kûpe is op dit moment actueel.	
b. Kunstgrasveld Twijzel realiseren onder voorwaarden. Het kunstgrasveld wordt gerealiseerd.	
c. Kulturele Haadstêd 2018. De wens om een bedrag voor het ondersteunen van vrijwilligers beschikbaar te stellen. Er is een subsidiebedrag beschikbaar van € 88.000.	
2. Programma 2 Onderwijs en Jeugdbeleid	
a. Accommodatiebeleid (zie programma 1)	
3. Programma 3 Preventie en Zorg	
a. Sociaal Domein. Er wordt een miljoen euro uit de BUIG-middelen beschikbaar gesteld om knelpunten en ambities te realiseren die tegelijkertijd werkgelegenheid en arbeidsparticipatie bevorderen. Op dit moment zijn er verschillende projecten in voorbereiding. Alle projectvoorstellen worden door het College vastgesteld.	
4. Programma 4 Werk en Inkomen	
a. Vluchtelingenopvang, vergunninghouders in leegstaande panden. Dit thema is minder actueel geworden. Toch kunnen projectontwikkelaars leegstaande panden voor woonruimte voor vergunninghouders gebruiken. Dat wordt per aanvraag bezien.	
b. Armoedebeleid, 130% norm aanpassen n.a.v. evaluatie? De evaluatie heeft geen aanleiding gegeven om de 130%-norm aan te passen.	
c. MOA is gerealiseerd en op dit moment volop in bedrijf.	

d. Het niet toestaan van een koopzondag is gerealiseerd	
5. Programma 5 Leefomgeving	
a. De Skieding. Aandringen bij de provincie om met spoed een besluit te nemen. Inmiddels is het besluit genomen.	
b. Openbaar Groen, de inzet van MOA daarbij is gerealiseerd	
c. MOA (zie programma 4)	
6. Programma 6 Ontwikkeling	
a. Bestemmingsplannen, verbeteren vestigingsklimaat, is in uitvoering, Dit vergt permanente aandacht en krijgt dat ook.	
b. Aanpak van verpaupering, het plan van aanpak leegstand bedrijfspanden is momenteel in uitvoering	
c. Duurzaamheid, bouwen van duurzame gebouwen en woningen stimuleren. Dit is in uitvoering. De voormalige Van den Brug locatie is een van de opties.	
d. Geurbeleid (intensieve veehouderij), nationale normering volgen. Dit beleid wordt nu voorbereid.	
e. Woningbouw aan De Singel te Harkema	
f. Verzelfstandiging Kruidhof, de planvorming komt in 2018 gereed.	
g. Verzelfstandiging zwembad De Kûpe is op dit moment onderwerp van bespreking	
h. Ontwikkelingsperspectief Wonen en Economie. Het in balans brengen en houden van vraag en aanbod vergt permanente aandacht en krijgt dat ook.	
7. Programma 7 Veiligheid (n.v.t.)	
8. Programma 8 Dienstverlening	
a. Klaar terwijl u wacht, minder bureaucratie en meer service.	
b. Werkmaatschappij 8KTD. De voorbereidingen van de evaluatie zijn in volle gang en zullen na de zomer van 2017 afgerond worden.	
c. Referendum. Er wordt geen verordening gemaakt.	

Programma 1 - Mienskip

Versterken Mienskip	
<p>1. <i>Aantrekkelijke leefbare dorpen behouden</i> Het wordt in onze mienskip bij tal van dorpen meer en meer duidelijk dat inwoners in de dorpen vooral zelf gaan over de leefbaarheid in hun eigen woonomgeving. Langzaam maar zeker zijn posities en rollen aan het veranderen en is er in dorpen een minder afhankelijke opstelling van de gemeente. Er wordt geïnvesteerd in bewustwording en visievorming. Projecten, activiteiten en ideeën vanuit dorpen worden gestimuleerd en waar mogelijk gefaciliteerd. Rondom successen en goede voorbeelden wordt pr georganiseerd waardoor olievlekvorming ontstaat.</p>	
<p>2. <i>Betrokkenheid (en invloed) van de mienskip bij hun eigen dorp vergroten</i> Zie project 1. Er zijn verschillende initiatieven vanuit de Mienskip, zoals de ontwikkelingen rondom Gelukkige dorp en generatiehuis in Gerkesklooster, het sportdorp in Augustinusga, er wordt nagedacht over de toekomst van de zorg in Buitenpost en de visievorming met het oog op duurzaamheid en het gezondste dorp van Fryslân te worden in Harkema.</p>	
<p>3. <i>Passende voorzieningen en inrichtingen in ieder dorp behouden</i> In 2016 hebben wij accommodatiebeleid ontwikkeld, dat in de tweede helft van 2016 ter vaststelling naar de raad gaat. Het accommodatiebeleid geeft een kader om keuzes te maken, nu in de komende jaren. Daarnaast geven wij aanbevelingen voor zowel het optimaliseren van de accommodaties, de interne organisatie, als aanbevelingen die leiden tot de beoogde bezuinigingen. In 2017 geven wij verder uitvoering aan de aanbevelingen, voor zover ze door de raad zijn vastgesteld.</p>	
Sport	
<p>4. <i>In ieder dorp kunnen kinderen en jongeren een teamsport (blijven) beoefenen</i> Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. In ieder dorp is het al mogelijk een teamsport te beoefenen.</p>	
<p>5. <i>Sport is toegankelijk voor iedereen</i> De gemeente heeft een participatieregeling voor minima, de TOP-regeling. Deze regeling zorgt ervoor dat mensen die al langere tijd een laag inkomen hebben toch zoveel mogelijk mee kunnen doen met sport.</p>	
<p>6. <i>Levensvatbare sportvoorzieningen moeten voor elk dorp behouden blijven</i> Er wordt ingezet om de voorzieningen in de dorpen in stand te houden als het dorp zich daarvoor inzet. Daar waar het de accommodaties raakt, wordt dit meegenomen in het onderzoek naar accommodatiebeleid.</p>	
<p>7. <i>Alle kinderen kunnen beschikken over een zwemdiploma als ze van de basisschool komen.</i> In 2016 vindt een onderzoek plaats of alle kinderen over een zwemdiploma kunnen beschikken als ze van de basisschool komen.</p>	
<p>8. <i>Via sportstimulering kunnen basisschoolkinderen kennis maken met verschillende sporten</i> Vanuit sportstimulering worden wekelijks sportkennismakingsactiviteiten in samenwerking met de verschillende sportaanbieders georganiseerd. Jaarlijks maakt meer dan 25% procent van de leerlingen kennis met een sport naar keuze.</p>	
<p>9. <i>Passieve sportbeleving van hoog niveau blijft toegankelijk</i> Jaarlijks kunnen organisatoren van sportevenementen evenementensubsidie aanvragen. Hier maken jaarlijks zo'n 25 verenigingen/stichtingen gebruik van.</p>	
Taal en cultuur	

10. <i>Blijvend uitvoering geven aan het Frysk Taalbelied, o.a. een vervolg te geven aan de nota Frysk Taalbelied Achtkarspelen 2013-2016</i> Uitvoering van het Frysk taalbelied is een doorlopend proces. Sommige activiteiten vinden jaarlijks of tweejaarlijks plaats, andere (eenmalige) activiteiten van de Nota Frysk taalbelied zijn uitgevoerd. In 2017 ontwikkelen we een nieuwe Nota Frysk taalbelied die we ter vaststelling voorleggen aan de raad.	
11. <i>Basisschoolkinderen komen met een grote diversiteit aan cultuur in aanraking</i> In het schooljaar 2016-2017 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente.	
12. <i>Musea in eigen gemeente bekender maken bij leerlingen van basisschool en voortgezet onderwijs.</i> In het schooljaar 2016-2017 vindt een inventarisatie plaats van de culturele activiteiten op de basisscholen, inclusief het museumbezoek in eigen gemeente.	
13. <i>In ieder dorp worden culturele evenementen en cursussen georganiseerd.</i> In 2017 vindt een inventarisatie plaats van de culturele evenementen en cursussen in de dorpen.	
14. <i>In 2018 hebben we een eigen cultureel aanbod dat we laten aansluiten bij Culturele Haadstêd 2018.</i> Inmiddels hebben we zes Ynspiraasjejûnen georganiseerd voor alle inwoners, organisaties en bedrijven in de gemeente. In 2015 is een plan van aanpak voor KH2018 vastgesteld en in 2016 een subsidieregeling. In 2017 wordt bekend welke projecten en activiteiten doorgaan.	
15. <i>Algemene muzikale vorming wordt breed ingezet in het basisonderwijs.</i> In het schooljaar 2016-2017 wordt op dertien basisscholen Algemene Muzikale Vorming gegeven. De komende jaren willen we dit aantal uitbreiden, zodat in 2018 op alle (negentien) basisscholen AMV plaatsvindt.	

Programma 2 Onderwijs en jeugdbeleid

Educatie en onderwijs	
16. <i>Kinderen van 0-12 jaar kunnen naschools allerlei activiteiten volgen op het gebied van sport, cultuur en welzijn</i> In het beleidsplan is vastgelegd dat we de toegankelijkheid van bijvoorbeeld Algemene Muzikale Vorming, Creatieve vorming, Culturele activiteiten en NME-activiteiten ondersteunen, met een integrale verwijzing naar programma 1.	
17. <i>De onderwijsachterstanden zijn afgenomen (met een streefwaarde van 20%).</i> Achterstand wordt bestreden met o.a. het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs. Recente metingen tonen dat de achterstand afneemt in Achtkarspelen en dat we geen zwakke scholen meer kennen. De gemeente ondersteunt het onderwijs actief en stimulerend. Voor- en vroegschoolse educatie wordt uitgevoerd door gecertificeerde medewerkers. Op alle peuterspeelzalen in de gemeente Achtkarspelen zijn de leidsters VVE gecertificeerd. M.a.w. aan deze kwaliteitseis wordt reeds voldaan. De themagroep VVE ontwikkelt en bewaakt.	
18. <i>Ieder dorp heeft minimaal een basisschool en het liefst een samenwerkingschool.</i> Zie ook programma 1 motie 'accommodatiebeleid'.	
19. <i>Daar waar mogelijkheden zijn, zetten wij in op realisatie van Kindcentra.</i> In uitvoering. Onderzoek naar toegevoegde waarde van kindcentra-zorgpunten volgt en is meegenomen in Accommodatie-onderzoek. Daar waar de mogelijkheid zich voordoet en de wens er is wordt een kindcentrum mogelijk gemaakt.	
20. <i>Alle peuterspeelzalen of peuteropvang zijn of worden gecertificeerd 2-talig</i> Aldus in uitvoering via de themagroep VVE.	
21. <i>Alle scholen hebben of maken beleid op het gebied van meertaligheid</i> Betreft één van de beleidsambities Onderwijs, deze worden in het najaar 2015 vertaald naar een uitvoeringsprogramma.	

<p>22. <i>Ouders met opvoedingsvragen kunnen terecht bij het CJG.</i> De website van het CJG Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel moet worden ge-updatet om beter aan te sluiten bij nieuwe ontwikkelingen. De sterke verbinding tussen de CJGpartners en de jeugdteams zorgt dat ouders op een makkelijke manier antwoorden kunnen krijgen op opvoedingsvraagstukken en draagt bij tot het voorkomen van ernstigere vraagstukken. Moeilijke vragen komen eenvoudiger en eerder terecht bij de jeugdteams.</p>	
<p>23. <i>Initiatieven die erop gericht zijn om het onderwijs en het bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten, worden gesteund.</i> In uitvoering is het project Bouwen Aan Ambitie IV met het thema ICT-vaardigheid. Scholen (ook VO en MBO) werken samen met bedrijven.</p>	
<p>24. <i>Blijven inzetten voor schoolmaatschappelijk werk.</i> Het schoolmaatschappelijk werk is onderdeel geworden van de jeugdteams en daarmee ingebed in de integrale ondersteuning van kinderen en hun ouders zowel thuis als op school. In het "nieuwe" jeugdteam per 1 juli 2016 is deze functie weer afdoende belegd.</p>	
<p>Jeugdbeleid</p>	
<p>25. <i>De gemeente moet ruimte bieden voor initiatieven waar de jongeren zelf mee komen.</i> Op het moment dat er initiatieven vanuit de jeugd zijn wordt gekeken op welke manier de gemeente deze kan faciliteren.</p>	
<p>26. <i>De jeugd moet in elk dorp een onderkomen hebben, zodat ze niet aangewezen zijn op bars, cafés of de straat.</i> In ieder dorp is een onderkomen voor de jeugd.</p>	
<p>27. <i>Een keet voor de jeugd op eigen grond van de ouders moet kunnen, voor zover er voldaan wordt aan de gemeentelijke voorwaarden.</i> Het onderzoek in opdracht van de RekenkamerCommissie naar het op jongeren gerichte alcohol en drugsbeleid van de gemeente evalueert alle beleidsmaatregelen. Daarbij wordt de evaluatie van het Keetbeleid conform de motie van GBA meegenomen. Naar aanleiding van dat onderzoek wordt bezien of keten voldoende bijdragen aan dit beleid.</p>	
<p>Alcohol en drugsgebruik</p>	
<p>28. <i>Het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren is gedaald.</i> In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.</p>	
<p>29. <i>Het gebruik van alcohol en drugs door minderjarigen wordt ontmoedigd.</i> In uitvoering middels GAMMA en Nuchtere Fries. Er is sprake van een verdubbeling van de inspanningen in het kader van het GAMMA-project. Scholen worden nog meer aangezet tot het geven van voorlichting aan zowel leerlingen als ouders. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.</p>	
<p>30. <i>Het bestrijden van druggerelateerde criminaliteit heeft blijvend aandacht.</i> Wordt integraal opgepakt met interne en externe partners. Koppeling met Gezond in Achtkarspelen, programma 3.</p>	

Programma 3 Zorg

<p>Ouderenzorg</p>	
<p>31. <i>Ouderen kunnen daar waar mogelijk in hun eigen dorp blijven wonen.</i> In ANNO-verband is onderzoek gedaan naar de volkshuisvestelijke opgaven voor de komende periode. Zo krijgen we een beter beeld van wat er in de toekomst nodig is om ouderen zo lang mogelijk in hun eigen dorp te laten wonen. Het onderzoek wordt binnenkort besproken met colleges en raadsleden.</p>	

32. <i>Ouderen worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief mee te doen in de samenleving.</i> In ieder dorp kunnen ouderen deelnemen aan diverse activiteiten.	
33. <i>Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben (maatwerk).</i> De inzet van wijkverpleegkundigen in de dorpen is van belang. De inzet van wijkverpleegkundigen loopt via de zorgverzekeraars. Inmiddels zijn wijkverpleegkundigen in Achtkarspelen actief.	
34. <i>Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.</i> Er zijn verschillende activiteiten voor ouderen. Via de welzijnsorganisaties en de dorpenteam worden plannen gemaakt die aansluitend bij de wensen van ouderen. Dit vergt de komende jaren meer inzet in de preventie van zorg. Ook van de welzijnswerkers en het dorpenteam.	
Jeugdzorg	
35. <i>In Achtkarspelen wordt op een adequate wijze invulling gegeven aan de zorgplicht.</i> De jeugdteams zijn onder de directe uitvoering (in dienst) van de gemeente gebracht. De teams zijn op sterkte en de kwaliteit en diversiteit van deskundigheden en specialisaties is behouden.	
36. <i>Er is sprake van één gezin, één plan, één hulpverlener.</i> Wanneer een hulpvraag meerdere domeinen omvat maakt de gezinswerker samen met het gezin een gezinsplan, waarbij de gezinswerker de regiehouder is en de benodigde andere hulp erbij wordt gehaald.	
37. <i>Jeugdzorg in Achtkarspelen is laagdrempelig.</i> Ouders en jongeren kunnen op een makkelijke manier toegang (via websites, Facebook, onderwijs, de dorpsgebonden gezinswerkers van de jeugdteams, gemeente) krijgen tot ondersteuning bij opvoeden. Wanneer het nodig is wordt gespecialiseerde hulp erbij gehaald.	
38. <i>Minder kinderen komen terecht in de "zware" jeugdzorg.</i> De zorg wordt door de gezinswerkers ook zelf uitgevoerd in het gezin, al dan niet in samenwerking met de gespecialiseerde ambulante zorg. Hoewel het aantal beschermingsonderzoeken de streefwaarde heeft bereikt hebben nog steeds veel kinderen "zware" en/of gespecialiseerde jeugdzorg nodig. Overigens moeten we niet schromen zware jeugdhulp in te zetten als dat noodzakelijk is.	
Mantelzorg	
39. <i>Mantelzorgers voelen zich beter ondersteund bij de uitvoering van hun werkzaamheden.</i> De afgelopen jaren is veel aandacht besteed aan de waardering en (h)erkenning van mantelzorgers. Dit krijgt op dit moment een extra impuls samen met onze partners in het sociaal domein.	
40. <i>Mantelzorgers kunnen zonder problemen een beroep doen op vervanging.</i> Zie punt 39	
41. <i>Mantelzorgers kunnen beschikken over voldoende deskundigheid</i> Zie punt 39	
42. <i>Mantelzorgers kunnen zich altijd beroepen op een deskundige</i> Zie punt 39	
Gezondheidszorg	
43. <i>Kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar voldoen aan de beweegnorm.</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	
44. <i>Het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren is gedaald (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	
45. <i>Het aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegnorm is toegenomen (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's.	

46. <i>Het aantal jongeren dat rookt en alcohol gebruikt is afgenomen (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering: Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.	
47. <i>Het aantal jongeren dat hard- of softdrugs gebruikt is gedaald (met streefwaarde 20%)</i> In uitvoering; Gezond in Achtkarspelen. Koppeling met alle programma's, specifiek 2: alcohol en drugsgebruik.	

Programma 4 Werk en Inkomen

Participatie	
48. <i>De werkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.</i> Het 1ste kwartaalgemiddelde van 2017 laat een waarde voor Achtkarspelen van 10,9% zien, dit ligt net iets hoger dan de waarde van Friesland (10,7%). De waarde ligt positief in de lijn met de ambitie voor 2017 en 2018. Net als voorgaande jaren zien we de effecten van de seizoensinvloeden terug in de cijfers Niet Werkenden Werkzoekenden (NWW), wat een hoger percentage in de winter- en zomer maanden tot gevolg heeft. Het huidige ambitieniveau is gebaseerd op de huidige beschikbare uitvoeringsmiddelen en Participatiebudget en kan daarmee gekwalificeerd worden als een realistisch doel.	
49. <i>Van mensen die een uitkering van de gemeente krijgen en die in staat zijn om te werken mag verwacht worden dat zij (een deel van hun tijd) nuttig besteden aan de maatschappij.</i> Dit is ondergebracht in de reguliere uitvoeringsorganisatie en is geborgd door het vastgestelde beleid. De uitvoering op de maatschappelijke participatie vindt o.a. plaats door inzet van het instrument Dyn Ynset. Daarnaast verrichten veel mensen met een uitkering regulier vrijwilligerswerk in de nabijheid van hun woonplaats. Het operationeel worden van MOA draagt natuurlijk bij aan de mogelijkheden van maatschappelijke participatie.	50.
Jeugdwerkloosheid	
51. <i>De jeugdwerkloosheid ten minste terug brengen tot op het Fryske gemiddelde.</i> We hebben inmiddels dit doel behaald; In Achtkarspelen is de jeugdwerkloosheid 7,0%, tegen 7,7% in Fryslân (actuele stand van 1 april 2017). We monitoren de toekomstige ontwikkelingen.	
52. <i>Het aantal jongeren zonder startkwalificatie terugbrengen.</i> In uitvoering, hierin ligt eveneens een verbinding met Koers op Kansen II. Er is specifieke aandacht voor de doelgroep jongeren, dit is geborgd in het vastgestelde Participatie-beleid. Dit project wordt gezamenlijk met projectnummer 53 opgepakt en uitgevoerd.	
53. <i>Jongeren tot 27 jaar werken of volgen een opleiding.</i> In uitvoering, hierin ligt eveneens een verbinding met Koers op Kansen II. Er is specifieke aandacht voor de doelgroep jongeren, dit is geborgd in het vastgestelde Participatie-beleid. Dit project wordt gezamenlijk met projectnummer 52 opgepakt en uitgevoerd.	
Inkomensbeleid	
54. <i>Het aantal bijstandsgerechtigden terugbrengen (beter dan het Fries gemiddelde)</i> Uitgaande van de meest recente én te vergelijken cijfers (november 2016) is het aantal bijstandsgerechtigden in Achtkarspelen in vergelijking met november 2015 onveranderd gebleven op 640. Het aantal uitkeringsgerechtigden in de provincie Friesland steeg in dezelfde periode van 17.510 naar 18.400. Het gemiddelde aantal bijstandsgerechtigden over alle 24 gemeenten is daarmee 767 en dat is hoger dan	

in Achtkarspelen. Het streven blijft er op gericht om een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden te realiseren.	
55. <i>Bijstandsgerechtigden verrichten vrijwilligerswerk en/of volgen een opleiding.</i> In uitvoering (zie Dyn Ynset en MOA)	
56. <i>Fraude met voorzieningen en uitkeringen moet consequent opgespoord worden.</i> Er wordt consequent ingezet op fraudebestrijding als gevolg van de strikte regels die de landelijke overheid stelt, echter wel met toepassing van de volledige beleidsruimte die de gemeente heeft om de nadelige effecten te matigen. Te denken valt hierbij aan het matigen dan wel afzien van boetes en het op termijn kwijtschelden van restant-fraudevorderingen. Bovenal zal ter voorkoming van ongewenste uitzichtloze situaties onverminderd worden ingestoken op de uitgangspunten van Hoogwaardige Handhaving, waarbinnen fraudepreventie een grote rol speelt en zal worden gestreefd naar een zo snel mogelijk herstel van de financiële basis van de belanghebbende na de geconstateerde fraude, zodat verdere escalatie zoveel mogelijk wordt voorkomen. Desondanks kan niet alles worden ondervangen en hebben de maatregelen in sommige situaties ongewenste effecten. Het onderwerp handhaving zal opnieuw worden opgezet, met nog meer aandacht voor preventie en een terugvorderings- en debiteurenbeleid dat nog meer is gericht op de individuele situatie en op het bieden van perspectief. Bij die gelegenheid wordt ook het onderwerp handhaving binnen de WMO en de Jeugdwet betrokken.	
Minimabeleid	
57. <i>Het aantal huishoudens in armoede verlagen.</i> Door toepassing van het nieuwe Armoedebeleid per 2015 wordt getracht armoede te verminderen en te voorkomen dat nieuwe armoede ontstaat. Ondanks een gerichte ondersteuning vanuit het armoedebeleid daalt het percentage mensen dat een inkomen heeft tot 101% van het sociaal minimum nog niet echt. Op basis van de meest recente informatie (2014) bedraagt het percentage mensen met een inkomen tot 101% van het sociaal minimum op het totaal aantal inwoners 6,13%. De inspanningen blijven er op gericht om een verlaging te realiseren. Toepassing van het nieuwe Armoedebeleid betekent ook dat de verbinding met de onderdelen Gezondheid en Onderwijs wordt gemaakt. De verwachting is dat hiervan op termijn de effecten zichtbaar zullen worden.	
58. <i>Het aantal mensen dat genoodzaakt is tot gebruik van de voedselbank verlagen</i> Door het verminderen van armoede wordt ook bereikt dat inwoners meer zelfredzaam worden en geen beroep meer hoeven te doen op de voedselbank. In 2016 is het aantal huishoudens dat gebruik moest maken van de Voedselbank gedaald van 82 naar 65.	
59. <i>Kinderen mogen niet in armoede leven.</i> Door Leergeld met Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds te verbinden wordt bereikt dat geen enkel kind aan de kant hoeft te blijven staan. Inmiddels fungeren de dorpentteams en jeugdteams in belangrijke mate als portaal voor de toegang tot deze fondsen.	
60. <i>Voorop moet staan dat voorkomen wordt dat minima in een sociaal isolement raken.</i> Met het Armoedebeleid, dat ook op activering is gericht, wordt gezorgd dat iedereen naar vermogen kan meedoen. Door de screening die is gedaan naar de groep uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is in beeld gebracht welke mensen dit zijn, waardoor gericht de juiste instrumenten kunnen worden ingezet.	
61. <i>Waar de wet en de financiële ruimte van de gemeente de mogelijkheid bieden tot het verlenen van individuele steun doet de gemeente Achtkarspelen dat, met oog voor de eigen verantwoordelijkheid van de mensen.</i> In het kader van Armoedebeleid wordt gewerkt met individuele maatwerkoplossingen, waarbij vraaggericht voorzieningen worden ingezet. Een	

activerend armoedebeleid betekent ook dat meer verantwoordelijkheid bij de inwoners wordt neergelegd.	
Schulddienstverlening	
62. <i>Het aantal mensen in schulddienstverlening terugbrengen.</i> Er is een samenwerking met partners (bijv. woningbouwcorporaties, zorgverzekeraar De Friesland en energiebedrijven), die op basis van afspraken (en voor grote schuldeisers als zorgverzekeraars en energieleveranciers tevens op basis van convenanten die met de NVVK als overkoepelende organisatie zijn afgesloten) de signalen van achterstanden doorgeven waardoor wordt voorkomen dat mensen in schuldsituaties terecht komen. Daarnaast wordt (preventief) budgetbeheer blijvend ingezet. Via het project vroegsignalering en preventie fungeren medewerkers van het Team schulddienstverlening binnen de dorpentteams.	
63. <i>Vrijwilligers inzetten bij budgetbeheer.</i> Via de dorpentteams worden vrijwilligers ingezet voor met name het onderdeel nazorg bij budgetbeheer. Deze goed geschoolde vrijwilligers worden vanaf nu via Kearn ingezet, nadat het project om dit via Schuldhulpmaatje te doen niet gerealiseerd kon worden.	
Sociale Werkvoorziening	
64. <i>Streefwaarde: minstens 25% van de WSW-ers is werkzaam in een regulier bedrijf.</i> Eind 2016 werkten 35% van de WSW-ers bij een regulier bedrijf via begeleid werken, detachering of groepsdetachering. Daarmee is de doelstelling ruimschoots gehaald. Het bedrijfsresultaat van Caparis NV is positief. Binnen de AVA is besloten de winst van 2015 toe te voegen aan de reserve van Caparis. Voor het uitkeren van overschotten aan de gemeenten was onvoldoende steun binnen de AVA.	
65. <i>Mensen die niet in een bedrijf kunnen werken krijgen een maatwerkoplossing.</i> In uitvoering.	

Programma 5 Leefomgeving

Groenbeheer	
66. <i>Besparing op gemeentelijk groenonderhoud in woonwijken en waar mogelijk verkoop groenstroken aan inwoners</i> De omvormingen zijn ingezet; Als gevolg van het nieuwe groenbeleid dat is ingezet met het Coalitieakkoord 2016 - 2018 Mei-Inoar ien!, moeten we een reeds eerder ingeboekte structurele bezuiniging van € 80.000 op het openbaar groen terugdraaien, die nog opgenomen was in de begroting.	
Verkeer en vervoer	
67. <i>Bereikbaarheid van de dorpen door Openbaar Vervoer behouden</i> Op dit moment zijn alle dorpen binnen de gemeente bereikbaar met openbaar vervoer. In de overleggen met de Provincie zullen we er op inzetten dat dit behouden blijft.	
68. <i>Betere ontsluiting over de weg op de A7 middels opwaardering van De Skieding.</i> Doordat er veel weerstand tegen de oorspronkelijke plannen voor de opwaardering van de Skieding was vanuit de aanwonenden, wordt er op dit moment opnieuw naar de mogelijkheden gekeken.	
69. <i>Verdere ontwikkeling bestaande bedrijventerreinen richting A7.</i> In uitvoering, aansluiting zoeken bij provinciale notitie inzake leegstand en ontwikkeling bedrijventerreinen. Surhuisterveen, onderzoek leegstand.	

70. <i>Gebiedsontwikkeling Skulenboarch-Westkern middels een ontsluitingsweg Drogeham-Skulenboarch</i> Gemeente Tytsjerksteradiel coördineert de aanleg van de ontsluitingsweg. Zij hebben inmiddels de werkzaamheden aanbesteed op basis van 'functionele eisen'. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door de aannemer VOF Heechsan.	
71. <i>Realisering natte bedrijventerrein Skulenboarch.</i> Momenteel wordt het PIP (Provinciaal Inpassingsplan) voorbereid door de provincie Fryslân en de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.	
72. <i>Versnelde uitvoering van de gehele verdubbeling van het spoor Leeuwarden Groningen.</i> Er wordt momenteel gewerkt aan de verdere uitwerking van de ESGL. De gemeente Achtkarspelen neemt deel aan de projectgroepen. Inzet vanuit het college is om aan te dringen op een vlotte uitvoering.	
73. <i>Buitenpost als stopplaats voor alle sneltreinen.</i> Inmiddels is helder dat de sneltrein in 2018 zal rijden en zal stoppen in Veenwouden. Het college onderzoekt nu of een proef in het kader van KH 2018 om de trein te laten stoppen in Buitenpost haalbaar is.	
Milieu	
74. <i>Betrouwbare en korte vergunningprocedures.</i> Vergunningprocedures worden zo ingericht dat de kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor burger en bedrijf efficiënt worden georganiseerd. Door het verstrekken van vergunningen en het toetsen van meldingen, staat de gemeente activiteiten toe die goedkeuring van het college behoeven. Dit onder voorschriften omdat die handelingen anders negatief van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de veiligheid, de kwaliteit van de bebouwde omgeving of het milieu.	
75. <i>Doelmatige handhaving vergunningsvoorschriften, waarbij in de eerste plaats wordt gekeken naar de bedoeling van de wetten in plaats van de formele toepassing</i> Het jaarlijks programma biedt hiervoor het kader.	
76. <i>Een milieubeleidsplan en -werkplan dat praktisch is, breed gedragen en gericht op het milieurendement</i> Het vernieuwen van milieubeleid wordt meegenomen in het implementatieproces van de Omgevingswet.	
77. <i>Het tegengaan van de opslag van radioactief materiaal en chemisch afval</i> Conform het provinciaal beleid heeft ook de gemeente Achtkarspelen zich gekeerd tegen de opslag van radioactief en chemisch afval.	
78. <i>Het tegengaan van de winning van schaliegas</i> Gemeente Achtkarspelen heeft zich inmiddels schaliegas vrij verklaard.	
79. <i>Het bestrijden van zwerfafval</i> Eerste contacten met Plaatselijke belangen over dit thema lopen. Stynsgea wil concreet aan de slag, hier worden momenteel afspraken mee gemaakt. Ook zijn we bezig om samen met Raderwerk een plan te maken met name voor de buitengebieden en snoeproutes. Er is € 30.000 beschikbaar voor uitvoering er van.	
80. <i>Coalitieproject 131: Tarieven milieuterrein</i> Vanaf 1-1-2015 is er geen slagboomtarief meer bij de milieustraat maar zijn de kosten in de afvalstoffenheffing verwerkt.	

Programma 6 Ontwikkeling en economische zaken

Werkgelegenheid	
<p>81. <i>Bestaande werkgelegenheid behouden en versterken</i> Dit is in uitvoering. Laat onverlet dat soms bedrijven Achtkarspelen verlaten. Het college zal onverminderd faciliteren, stimuleren en ondersteunen om werkgelegenheid te behouden. Voorbeelden daarvan zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ondersteunen en faciliteren van netwerken; snellen en correcte dienstverlening richting bedrijfsleven; actieve samenwerking tussen arbeidsmarkt en onderwijs door projecten, overleg en netwerkvorming; het werkgeversteam. 	
<p>82. <i>De werkgelegenheid in Achtkarspelen vergroten</i> Er is permanent aandacht voor het starten van projecten die de werkgelegenheid bevorderen, zoals het rietdekkersproject en het werkgelegenheidsproject van restauratie van het beurtschip Dorp Grouw. Tegelijkertijd kan de gemeente niet altijd voorkomen dat bedrijven andere locatie zoeken.</p>	
<p>83. <i>Hoogwaardige en innovatieve werkgelegenheid in de regio vergroten</i> Denk aan steun aan Innovatiehuis Lauwersdelta en meedenken en faciliteren van het lokale glasvezelproject in Surhuisterveen. Ondersteuning Exportproject KvK en Koploperprojecten gericht op duurzaamheid en innovatie van het bestaande bedrijfsleven. Belangrijk punt blijft het informeren van het lokale bedrijfsleven over landelijke en regionale stimuleringsregelingen. Gemeente zelf biedt stimuleringsregeling aan voor bedrijven die de overstap maken naar Glasvezel. De proeftuin in ANNO-verband beoogt ondernemers beter in positie te brengen, zodat werkgelegenheid behouden blijft of zelfs kan groeien.</p>	
<p>84. <i>Het blijven bieden van een goed vestigingsklimaat voor ondernemers</i> Naast de eerdergenoemde projecten biedt de gemeente kavels aan op diverse bedrijventerreinen. Ook vindt er periodiek overleg plaats met de bedrijven van de grotere bedrijventerreinen om goed op de hoogte te zijn van knelpunten en ontwikkelingen.</p>	
<p>85. <i>Aantal zelfstandige ondernemers vergroten</i> In uitvoering, bijvoorbeeld door startersdagen te organiseren en beleidsmatige ruimte te geven in bijvoorbeeld bestemmingsplannen (ruime regeling voor aan huis verbonden beroep en bedrijf).</p>	
<p>86. <i>Bij aanbesteding van werken zoveel mogelijk (meervoudig) of onderhands aanbesteden aan lokale ondernemers</i> Het huidige aanbestedingsbeleid zal in het komende jaar worden geëvalueerd. Hoeveel werken er lokaal en regionaal worden aanbesteed zal ook onderwerp zijn in de evaluatie.</p>	
Landbouw	
<p>87. <i>Vernieuwing en verbetering van het agrarisch bedrijfsleven faciliteren door middel van het bestemmingsplan buitengebied</i> Het bestemmingsplan is in 2014 vastgesteld en vanaf begin 2015 onherroepelijk.</p>	
<p>88. <i>Uitbreiding van de intensieve veehouderij voorkomen</i> De voorbereidingen voor gemeentelijk beleid zijn vergevorderd. Voor de zomer staat een bijeenkomst met fractiespecialisten gepland.</p>	
<p>89. <i>Geen verruiming van de geurnormen voor de intensieve veehouderij.</i> Dit onderwerp is nu in uitvoering.</p>	
<p>90. <i>Cumulatie (stapelning) overlast van de intensieve veehouderij beperken</i> Dit is nu in bespreking</p>	
<p>91. <i>Stimuleren biologische- en streekproducten</i> Dit zal nader worden geconcretiseerd.</p>	

Recreatie en Toerisme	
92. <i>De wandel- en fietsmogelijkheden worden uitgebreid, zoveel mogelijk door oude kerk-, fiets- en trekkpaden weer op te knappen, in afstemming met andere gemeenten.</i> Het is lastig om cofinanciering te vinden. Inzet is om enkele belangrijke verbindingen te realiseren.	
93. <i>Plan Doorvaart Achtkarspelen stimuleren</i> Het tracé in het eerdere plan Doorvaart Achtkarspelen wordt ingekort. We zetten nu in op het tracé De Leijen – Surhuisterveen. Het plan zal nader worden uitgewerkt en er zal een kostenopzet worden gemaakt. Daarnaast zullen de financieringsmogelijkheden worden onderzocht. Vanzelfsprekend wordt dit Vaarplan ingebracht in ANNO verband om het aanboren van meerdere financiële bronnen mogelijk te maken.	
94. <i>Verblijfsrecreatie bevorderen</i> Er zijn plannen om een aantal unieke verblijfsunits te plaatsen in natuurgebieden van Staatsbosbeheer. In Twizel is een mini camping begonnen. In het nieuwe beleid Recreatie&Toerisme dat in Noordoost Fryslân wordt gemaakt zal hier vanzelfsprekend aandacht voor zijn. Zodra initiatiefnemers zich melden, zal de gemeente zich coöperatief opstellen.	
95. <i>Cultuurtoerisme stimuleren</i> De beantwoording van de motie en daarmee het plan rondom de Tjoele Tjerke wordt in momenteel nader uitgewerkt. Er zijn verschillende Ynspiraasjêjûnen KH2018 door de gemeente georganiseerd.	
96. <i>Het bezoekersaantallen van de Kruidhof/IJstijdenmuseum/Themapark De Spitkeet verhogen.</i> Voor De Kruidhof is de concrete invulling van de plannen de komende jaren de uitdaging.	
97. <i>Bekendheid en klantgerichtheid van het toerisme verbeteren</i> Er is subsidie (meerjarig) verstrekt aan Stichting regiomarketing en toerisme (RMT) om de regio en de individuele gemeenten in brede zin op de kaart te zetten.	
Noardlike Fryske Walden	
98. <i>Vergroting toegankelijkheid van het gebied</i> Gaat mee in ANNO. Stichting RMT.	
99. <i>Betere bescherming cultuurlandschap en landschappelijke elementen</i> Het inmiddels onherroepelijk bestemmingsplan Buitengebied biedt hiervoor de basis (aanlegvergunningstelsel).	
100. <i>De Kruidhof/IJstijdenmuseum in Buitenpost krijgt het regionaal informatiepunt van de Noardlike Fryske Wâlden</i> Onderdeel uitwerking plannen De Kruidhof.	
101. <i>Verbetering bescherming leefgebied weidevogels, in het bijzonder in de Twizelermieden.</i> In uitvoering, voorstel volgt.	
Het nieuwe werken	
102. <i>Achtkarspelen stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van innovatieve broedplaatsenlocaties</i> Zie onder andere onder 83 (Hoogwaardige en innovatie werkgelegenheid) rol Kennis en innovatiehuis Lauwersdelta	
103. <i>Aanleg van een glasvezelnetwerk</i> Het onderzoeken van de aanleg van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening is een van de meest ambitieuze projecten van deze gemeente. Door de actieve rol die de provincie op dit dossier is gaan spelen wordt daar nu eerst op aangesloten.	
Bouwen en wonen	

104. <i>Monumentale panden voor de toekomst behouden</i>	
105. <i>Voldoende aanbod starters-, senioren- en zorgwoningen in ieder dorp</i> De vastgestelde Woonvisie en woningbouwprogramma bieden hiervoor de basis. Jaarlijks wordt het woningbouwprogramma geëvalueerd. Ook wordt uitvoering gegeven aan de motie 'Starterwoningen Buitenpost' en is de gemeente in gesprek met marktpartijen over (kleinschalige) woon-zorg concepten.	
106. <i>Minimale wachtlijst reële woningzoekenden</i> Wordt opgepakt samen met corporaties in het kader van de te maken prestatieafspraken.	
107. <i>Het opknappen van verouderde woningen en buurten</i> Naast de aanpak van verpaupering is dit nadrukkelijk een onderdeel van de Woonvisie (aandacht voor kwetsbare delen woningvoorraad). De opgave zoals geformuleerd in ANNO II biedt hiervoor een goede basis.	
108. <i>Verpaupering actief bestrijden</i> Verpaupering heeft veel aandacht gehad en heeft geresulteerd dat de grootste knelpunt opgelost zijn of in het proces van herstel zijn. De werkzaamheden zullen in het reguleren proces wordt opgenomen. Daarnaast start in 2017 onderzoek naar verpaupering van bedrijfspanden en welke maatregelen de eigenaren en gemeente kunnen nemen.	
109. <i>Bevorderen duurzame bouw</i> In uitvoering. Hierbij faciliteert het college de initiatieven die er zijn en komen om tijdelijke bouw-concepten mogelijk te maken. In Buitenpost zullen een aantal kavels worden uitgegeven waar extra aandacht wordt gevraagd voor energie/duurzaamheid. In Harkema is een lokaal initiatief gestart.	
110. <i>Inbreidingsplannen per dorp realiseren</i> De Woonvisie en het woningbouwprogramma vormen hiervoor de basis. Binnenstedelijke ontwikkeling is vaak complex en financieel lastig. De gemeente zet in op een maximale benutting van subsidie (o.a. ISV) om de plannen van de grond te krijgen.	
Ruimtelijk beleid	
111. <i>Blijvend woongenot voor de inwoners</i> Werkt breed door in het beleid van de gemeente.	
112. <i>Het actueel houden van alle bestemmingsplannen</i> Vorbereiding op de nieuwe omgevingswet vraagt extra inspanning. Voor 2018 hadden we normaal gesproken enkele bestemmingsplannen moeten herzien. Gelet op de binnen enkele jaren volgende vaststelling van de Omgevingswet is dat niet verstandig. Door het vaststellen van een beheersverordening kunnen deze plannen nog wat langer mee en kunnen we onze energie steken in het opstellen van een omgevingsvisie (2016) en het maken van het eerste echt integrale omgevingsplan zodat we vanaf de invoering van de wet (huidige planning 2018) maximaal gebruik maken van de mogelijkheden van de nieuwe wetgeving voor onze inwoners en bedrijven. Voor de goede orde: daar waar tussentijds een knelpunt ontstaat met de huidige bestemmingsplannen kan tegenwoordig vaak met korte procedures medewerking worden verleend.	
Duurzame ontwikkeling	
113. <i>Een toename van energie neutrale en -zuinige woningen realiseren</i> Het nieuwe duurzaamheidsbeleid vormt de basis. Dit aspect is in ontwikkeling en afhankelijk van initiatieven uit de mienskip. Ook op eigen gemeentelijke locaties stimuleren we deze bouw (Van den Brug locatie).	
114. <i>In de top 10 van meest duurzame gemeenten van Fryslân</i> In uitvoering en o.a. afhankelijk van initiatieven uit de mienskip. Op de daartoe georganiseerde inspiratieavonden zijn kansrijke ideeën naar voren gekomen, zoals het oprichten van energiecoöperaties, onderzoek naar het ontwikkelen van een zonneweide, duurzaam maatschappelijk vastgoed / sportverenigingen. De realisatie	

van een Sinnegreide bij Buitenpost levert een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling.	
---	--

Programma 7 Veiligheid

Woon-en leefomgeving/fysieke veiligheid	
115. <i>Inwoners moeten zich blijvend veilig kunnen voelen</i> De gemeente heeft in samenwerking met Kearn buurtbemiddeling opgepakt ter ondersteuning van dit project. Dat is inmiddels mogelijk.	
116. <i>Adequate hulpverlening voor de Inwoner en het gezin</i> De gemeentelijke veiligheidsketen en de zorgketen (Sociaal Domein) zullen elkaar steeds meer opzoeken en samenwerken om effectiever op te kunnen treden in casussen. Het Veiligheidshuis ontwikkelt zich als Zorg- en Veiligheidshuis.	
117. <i>Handhaving van wet- en regelgeving meer richten op overtreders dan op degenen die het goed voor elkaar hebben</i> Dit is continu in uitvoering, zowel via de gemeentelijke handhaving (zie ook Programma 6) als via gemeente overstijgende instanties, zoals het RIEC (= Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).	
118. <i>Strak toezicht op de GR Veiligheid en de GR FUMO</i> In de organisatie wordt zowel m.b.t. GR Veiligheid als FUMO een functionaris belast met het toezicht op de GR. GR FUMO valt onder programma 6	
119. <i>Handhaving politiepost in gemeentehuis</i> Dit is inmiddels veilig gesteld.	

Programma 8 Dienstverlening

KCC/bedrijfsvoering	
120. <i>Goede dienstverlening aan Inwoners en ondernemers door laagdrempelige toegang tot het klantcontactcentrum en het ambtelijk apparaat.</i> De bereikbaarheid van de gemeente zowel telefonisch als via andere kanalen is voortdurend punt van aandacht en wordt permanent doorontwikkeld. Zo is er i een specifiek team voor de beantwoording van alle vragen inzake het Sociaal Domein.	
121. <i>Het gemeentekantoor is op kantooruren geopend</i> Door de overgang van permanente inloop naar het werken op afspraak worden inwoners beter geholpen en is er sprake van minder wachttijd. Inwoners die toch onverwacht binnenlopen worden vanzelfsprekend geholpen. Er is geen sprake van het sluiten van het gemeentehuis tijdens kantooruren.	
122. <i>Goed functionerende gemeente met maximale zeggenschap voor de inwoners</i> Er is sprake van een nieuwe omgang tussen inwoners en overheid. Dat vraagt van de lokale overheid ook nieuwe vormen van inspraak, directe zeggenschap en experimenten om deze nieuwe vorm van inwonerschap tegemoet te treden. Samen met de raad is het van belang deze vormen te verkennen en te initiëren. De doorontwikkeling van het Right to Challenge naar Rjocht va Sprekken met pilots in het groenonderhoud heeft plaatsgevonden. Een programma Burgerparticipatie is in de maak.	
123. <i>Wegwerken overbodige regelgeving en bureaucratie</i> Hier is vanuit management doorlopende aandacht voor.	
Bestuur	
124. <i>Achtkarspelen blijft zelfstandig als bestuurlijke eenheid</i> De samenwerking met Tytsjerksteradiel is volop van start. De tussenevaluatie volgt deze zomer. Daaruit verwachten we voldoende aanknopingspunten te halen om door te ontwikkelen.	

<p>125. <i>Vergroten van de zeggenschap, bestuurlijk en financieel, op de gemeenschappelijke regelingen.</i> Dit heeft permanente aandacht. Het uittreden met het Groenonderhoud uit Caparis is daar een voorbeeld van.</p>	
<p>Financiën</p>	
<p>126. <i>Transparantie en inzicht is aanzienlijk verbeterd</i> De informatie wordt nog meer beschikbaar gesteld, zodat de transparantie toeneemt en de betrokkenen zelf de door hen gewenste gegevens kunnen ophalen. Echter, door veranderde wetgeving en de wijzigingen door de samenwerking en het sociaal domein, is de presentatie aan veranderingen onderhevig, wat ten koste gaat van transparantie en inzicht.</p>	
<p>127. <i>Financieel gezonde gemeente</i> Het college heeft gedefinieerd wat de voorwaarden zijn voor een financieel gezonde gemeente. Voor de begroting 2018 en verder is dit het kader voor het college:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een positief begrotingssaldo voor 2018; • realistische bezuinigingen, zonder stelposten; • het sociaal domein wordt budgettair neutraal uitgevoerd; • structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten; • geen vermindering van het eigen vermogen. Het college presenteert een kostendekkende begroting, zonder dat dit ten koste gaat van het eigen vermogen; • de opmerkingen van de provincie bij de begroting 2017 worden meegenomen. <p>Voor het financieel beleid is vastgesteld dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meevallers ten gunste komen van de algemene middelen; • tegenvallers binnen de begroting worden opgelost. 	
<p>128. <i>Geen OZB-verhoging anders dan de inflatiecorrectie, behalve bij uiterste noodzaak.</i> De OZB zal alleen meer dan de inflatiecorrectie worden verhoogd als het echt niet anders kan, of wanneer er een verschuiving plaatsvindt met andere lokale lasten. Daarbij is de inzet dat de totale lokale lasten niet stijgen.</p>	
<p>129. <i>Beperking inhuur externe bureaus</i> Externe inhuur vindt zo min mogelijk plaats, maar zal er altijd zijn. En in deze tijd van grote veranderingen zal er meer externe inhuur zijn dan op momenten dat alles is ingeregeld. Doordat we te maken hebben met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementatie van het sociaal domein; • Implementatie van de samenwerking met Tytsjerksteradiel; • Bezuiniging op de personeelskosten (mensen gaan (eerder) weg, terwijl de werkzaamheden nog niet anders zijn ingevuld cq zijn verdwenen); • Zoeken naar de juiste verhouding tussen vaste formatie en flexibele invulling van werkzaamheden <p>De externe inhuur was daardoor in 2016 hoger dan normaal. Verschillende extra taken in het Sociaal Domein die in eerste instantie via inhuur zijn uitgevoerd, worden nu door medewerkers in vaste dienst gedaan.</p>	
<p>130. <i>Precariobelasting invoeren voor kabels en leidingen</i> Op grond van de Verordening precariobelasting op kabels en leidingen legt de gemeente met ingang van 2014 aanslagen op aan Stedin, Tennet en Liander en met ingang van 2016 aan Vitens. Inmiddels is duidelijk geworden dat de Precariobelasting uiterlijk tot en met 2021 mag worden geheven. Stedin en Tennet hebben de afgelopen jaren geen bezwaren ingediend en dus kunnen deze inkomsten tot en met 2021 opgenomen worden in de begroting (€ 460.000 per jaar). Liander en Vitens hebben wel bezwaar aangetekend naar aanleiding van de opgelegde aanslagen. Deze opbrengsten heeft de gemeente daarom voorzichtigheidshalve in een voorziening gestort. Het betreft € 3.039.000 met</p>	

<p>betrekking tot de aanslagen Liander en € 109.000 met betrekking tot de aanslag Vitens.</p>	
<p>131. <i>Gemeentelijke tarieven zijn kostendekkend</i> De tarieven van afval- en rioolheffing zijn in 2015 volledig kostendekkend gemaakt. Om de burger niet in een keer te belasten met het verschil tussen het kostendekkend tarief en het huidige tarief, wordt er tot en met 2018 een korting gegeven op de heffingen. Deze korting wordt in de komende jaren afgebouwd. De kostendekkendheid van de WABO leges is in 2017 82,9%, dit wordt in stappen opgebouwd naar 100% in 2018. De producten van burgerzaken zijn gemiddeld genomen 100% kostendekkend. Voor sport is het college van mening dat kostendekkende tarieven niet wenselijk zijn.</p>	